ADLİYE CERİDESİ

Adliye Vekâleti tarafından ayda bir neşrolunur

Sene : 10 Haziran 1932 Sayı : 119

RESMÎ KISIM

ADLİYE TEVCİHATI

Karar numarası: 8

Açık bulunan temyiz mahkemesi azalığına hâkimler kanununun 15 inci maddesine göre temyiz umumî heyetince yapılan seçme neticesinde çok rey kazananlardan Ankara ağır ceza reisi Şefkati beyefendinin tercihan tayini tensip kılınmıştır.

14-6-932

* * *

Karar numarası: 9

Açık bulunan temyiz mahkemesi azalığına hâkimler kanununun 15 inci maddesine göre temyiz heyetince yapılan seçme

KÜTÜPHANE ANKARA

391

neticesinde çok rey kazananlardan temyiz baş müddei umumî muavinlerinden Âkil Beyefendinin tercihan tayini tensip kılınmıştır. 25-6-932

* * *

Karar numarası: 10

Açık bulunan temyiz mahkemesi azalığına hâkimler kanununun 15 inci maddesine göre temyiz heyetince yapılan seçme neticesinde çok rey kazananlardan Bursa ağır ceza reisi Ramazan Saim Beyefendinin tercihan tayini tensip kılınmıştır. 25-6-932

KANUNLAR

1426 numaralı Vilâyet İdaresi Kanununun 14 üncü maddesinin (B) fıkrasından kaza malmüdürleri tabirinin tayyına dair kanun

Kanun Numarası: 1965
Neşri tarihi: 22-5 1932

Madde 1 — 1426 numaralı Vilâyet İdaresi Kanununun 14 üncü maddesinin (B) fıkrasındaki kaza malmüdürleri tabiri tayyolunmuştur.

Madde 2 — Kaza malmüdürleri Muhasebei Umumiye Kanununun (134) üncü maddesi hükmüne göre tayin olunur.

Madde 3 — İşbu kanun tarihi neşrinden muteberdir.

Madde 4 — İşbu Kanun hükümlerini icraya Maliye ve Dahiliye Vekilleri memurdurlar.

16/5/1932

* * *

30 temmuz 1931 tarih ve 1881 numaralı Matbuat Kanununun 51 inci maddesinin tadiline dair kanun

Kanun Numarası: 1959
Neşri tarihi: 19-5-1932

Madde 1 — Yabancı bir memlekette çıkan ve bu kanunun 1 inci maddesinde yazılı olan matbuaların Türkiyeye sokulması ve dağıtılması İcra Vekilleri Hey'eti kararile menolunabilir.

Dağıtılan matbualar İcra vekilleri Hey'etinden müstacelen karar

393

alınmak üzere Dahiliye Vekilinin emrile karardan evvel toplattırılabilir. Menolunmuş matbuaları memnuiyeti bilerek Türkiyeye sokan ve dağıtanlardan 300 liraya kadar ağır para cezası alınır.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Hey'eti memurdur.

14/5/1932

* * *

Ziraat makinalarında kullanılan mevaddı müştaile hakkındaki 752 ve 1527 numaralı kanunlara müzeyyel 1710 numaralı kanuna tezyil edilen maddelere dair kanun

Kanun Numarası: 1962
Neşri tarihi: 19-5-932

Madde 1 — Ağır yağ yakan veya gazojenli traktörler bedelinden mahsup edilmek ve senevî tediye miktarı 750000 lirayı tecavüz etmemek üzere Ziraat Bankasına karşı ceman 3 milyon liraya kadar taahhüdatta bulunmak için 16 haziran 1930 tarih ve 1710 numaralı kanunun 7 inci maddesile verilmiş olan salâhiyet 3 500 000 liraya çıkarılmıştır.

Madde 2 — Bu kanunun neşri tarihine kadar ziraat mektep ve müesseselerinde ve mücadele teşkilâtında mevcut petrol ve benzinli traktörlerden İktisat ve Ziraat Vekâletince ağır yağ yakan veya gazojenli traktörlerle istibdal edilmemiş olanların 16 haziran 1930 tarih ve 1710 numaralı kanun ile tayin olunan tazminat hesabından istibdaline devam olunmaz.

Madde 3 — 16 haziran 1930 tarih ve 1710 numaralı kanunun 5 inci maddesindeki (yeniden traktör satın alarak makine ile ziraat yapmak isteyenler dahi Ziraat Bankasından gösterilecek ve bu kanunda münderiç olan teshilâttan istifade ederler) hükmü mülgadır.

Madde 4 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu Kanunun hükümlerini icraya Adliye, Dahiliye, Maliye ve Ziraat Vekilleri memurdur.

14/5/1932

304

Konya ovası sulama idaresinin teşkilât ve vazaifi hakkındaki 1053 numaralı kanunun birinci maddesinin tadiline dair kanun

Kanun Numarası: 1971
Neşri tarihi: 28-5-1932

Madde 1 — Konya ovası sulama idaresinin teşkilât ve vazaifi hakkındaki 26 mayıs 1927 tarih ve 1053 numaralı kanunun birinci maddesi aşağıda yazılı şekilde tadil edilmiştir:

«Konya ovası sulama idaresi şahsiyeti hükmiyeyi haiz olup muamelâtı mülhak bir bütçe ile ve Ziraat Vekâletine merbut bir müdüriyet marifetile idare olunur. İdarenin merkezi Çumradır.»

Madde 2 — Bu kanun 1 haziran 1932 tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri hey'eti memurdur. 21/5/1932

* * *

1593 numaralı Umumî Hıfzıssıhha kanununun 288 inci maddesini tadil eden kanun

Kanun Numarası: 1961
Neşri tarihi: 19-5-932

Madde 1 — 1593 numaralı Umumî Hıfzıssıhha kanununun 288 inci maddesi aşağıda yazılı surette tadil edilmiştir:

103 üncü maddedeki mecburiyete riayet etmeyenler bir haftadan üç aya kadar hafif hapis veya on liradan yüz liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilirler.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri hey'eti memurdur. 14/5/1932

395

1111 numaralı askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 ıncı maddelerini muaddil kanun

Kanun Numarası: 1958
Neşri tarihi: 18-5-932

Madde 1 — 21 haziran 1927 tarih ve 1111 numaralı Askerlik mükellefiyeti kanununun 105 ve 106 ıncı maddeleri aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

Madde 105 — Bedeli naktî miktarı iki yüz elli liradır. Bunu mükellef veya namına aharı Türkiye dahilinde malsandıklarına ve ecnebi memleketlerde elçilik ve konsoloshanelere resmî makbuz mukabili defaten veya iki taksitte verir. Bir taksitte vereceklerin içtima gününe kadar (içtima günü hariç) ve iki taksitte vereceklerin birinci taksit olarak yarı miktarını içtima gününe kadar ve ikinci taksiti altı ay içinde vermeleri lâzımdır. İkinci taksiti zamanında vermeyenlerin, ayrıldıkları esas sınıfta muvazzaf hizmetleri ikmal ettirilir.

İkinci taksiti vermeyenlere birinci taksit geri verilmez.

Bedeli naktiden İdarei hususiyelere ayrılan hisse dahi on ikide beşine indirilmiştir.

Madde 106 — Bedeli naktî verenler kendi mahallerinde bulunan veya yol masrafı kendileri tarafından verilmek ve talimü terbiye işkâl edilmemek şartile arzu ettikleri yerde bulunan piyade alaylarında (sakatlar geri hizmetlerde) altı ay talim yapmağa borçludurlar.

Bedel vermiş olanlardan hastalık, mahpusluk ve yolların kapanması gibi iradesi haricinde bir sebep olmaksızın, Millî Müdafaa Vekâletince tayin olunan zamanda talime gelmeyenlerin talimleri iki kat yaptırılır. Arkadaşlarının terhisine kadar talime gelmiyenlerin muvazzaf hizmetleri tamamlattırılır ve bedelleri geri verilmez (hasta ve mahpus olanlar veya yola çıkamayanlar talim zamanından evvel mazeretlerini bulundukları mahaller askerlik şubelerine veya elçilik ve konsoloshanelere, bunlar da keyfiyeti asıl şubelerine bildirmeğe ve buna müteallik rapor ve şehadetnameleri göndermeğe borçludurlar).

Bedel efradının izin, tebdilhava, firar ve hapislikte ve ceman onbeş günden fazla hastanede veya istirahatte geçirdikleri müddetler talim müddetine mahsup edilmez.

Muvakkat madde — 932 nisanında celbedilmiş ve kıtaat ve müessesata sevkedilmiş olanlardan bedel vereceklerin bedelleri bu kanunun neşrinden itibaren nihayet kırk beş gün zarfında kabul olunur.

1932 nisan celbi için bedeli naktî olarak defaten altı yüz lira veya bunun birinci taksiti olarak üç yüz lira varmiş olanların fazla tediyesi iade olunur.

Madde 2— Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra vekilleri heyeti memurdur. 12 - 5 - 932

396

NİZAMNAME VE TALİMATNAMELER

Arazi vergisi nizamnamesi

Verginin mevzuu

Madde 1 — Türkiye Cümhuriyeti hududu dahilinde bulunan bilumum sahipli araziden 1833 numaralı kanun mucibince alınacak arazi vergisine müteallik muameleler bu nizamname hükümlerine tâbidir.

Araziden maksat; arz üzerinde hudutları duvar, çit, yol, ağaç, su mecraları, dağ sırtları gibi sun'î veya tabiî işaretlerle tahdit ve tayin edilmiş bilûmum sathı zemindir. Arazi hududu içerisinde bulunan kaynaklar ve göller ve dikilen şeyler arazi mefhumuna dahildir.

Madde 2 — Aşağıda yazılı yerler, mükellefiyet noktasından araziden sayılmaz.

A - Belediye teşkilâtı olan yerlerde belediye hududu dahilindeki binalar ile belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde köyü teşkil eden binaların mütemmimatından olan avlu, bahçe bağ ve saire.

Mütemmimattan maksat; bina ile birlikte hudutlandırılmış olan yerlerdir.

B - Belediye hududu veya köy binalarının işgal ettiği saha içinde olmasalar bile ticaret ve san'ata tahsis edilmiş olan binaların mütemmimatından madut bulunan ve aynı işte istimal edilen bilûmum yerler.

İstisnalar - daimî muafiyetler

Madde 3 — Aşağıda yazılı arazi, daimî surette arazi vergisinden muaftır.

1 - Devlete ve mülhak veya hususî bütçelerle idare edilen teşekküllere ve belediyelere ve umumun menfaatine hizmet eden cemiyetlere ait olup mücerret kazanç maksadile tesis edilmiş olmıyan ve icar edilmeyen:

A - Ziraatin ıslâh ve inkişafına matuf nümune fidanlıkları, meyvalıklar, nümune tarla ve çiftlikleri;

397

B - Spor sahaları;

C - Umuma mahsus meccanî parklar;

D - Çocuklara mahsus bahçeler ve çocuk oynama mahalleri;

(Yukarıki tesislerin muhafaza ve idameleri için ihtiyar edilmesi lâzımgelen masarife mukabil ve ona teadül edecek miktarda alınacak ücretler, bu tesislerin kazanç maksadile vücuda getirildiğini ifade etmez)

2 - Devlete, vilâyetlere ve belediyelere ait:

A - Her nevi yollar, caddeler, sokaklar, meydan ve pazar yerleri;

B - Umumun istifadesine terk ve tahsis edilip icar olunmıyan mer'a harman yeri ve çayırlık gibi mahaller;

(Umumun istifadesine terk ve tahsisten maksat; o camiaya mensup her ferdin meccanen ve izin almaksızın istifade edebilmesi demektir.)

3 - Köy Kanunu mucibince köylerin manevî şahsiyetine ait olan orta malı arazi;

4 - Ziraata elverişli olmadığı gibi sair suretle de (yani taşından, kumundan, sazından, fundasından dahi) istifade edilmiyen taşlık, kumluk, bataklık, fundalık ve ot dahi yetişmiyen çorak arazi; (bu hükmün arsalara şumulü yoktur.)

5 - Hususî kanunlar veya imtiyaz mukavelenamelerile muafiyeti kabul edilmiş veya edilecek arazi ve arsalar.

Madde 4 — Üçüncü maddede yazılı daimî muafiyetlerin mevcudiyeti alâkadar varidat tahakkuk idarelerince resen tetkik ve tahkik olunur. Daimî muafiyet hükümlerinden istifade eden arazi sahipleri; sahip oldukları araziyi üçüncü maddede tasrih edilen kayıtlar ve şartlar dairesinde istimal ettikçe varidat tahakkuk idaresine karşı bir mükellefiyetleri yoktur.

Muvakkat muafiyetler

Madde 5 — Aşağıda yazılı arazi; hizalarında tayin olunan müddetler zarfında arazi vergisinden muaftır.

A - Yeniden vücuda getirilen bağlar ve güllükler (altı sene müddetle)

B - Yeniden vücuda getirilecek bilumum fidanlı meyvalıklar (sekiz sene müddetle)

C - Yeniden vücuda getirilecek fidanlıklar ve yabani ağaçların aşılanması hakkındaki 1528 numaralı kanunun hükümleri dairesinde aşılama suretile vücuda getirilecek zeytinlikler (on sene müddetle)

Ç - Yeniden vücuda getirilecek zeytinlikler (on iki sene müddetle)

398

D - 885 numaralı ve 31 mayıs 1926 tarihli İskân kanununa tevfikan Hükûmetçe muayyen bir mıntakaya iskân edilecek muhacir ve aşiretlere tahsis ve teffiz edilen arazi (üç sene müddetle)

E - Bataklık, çalılık, taşlık, dağlık, kıraç gibi halî mahallerden kanuna ve usulüne göre açılan ve ziraate elverişli bir hale getirilen arazi (üç sene müddetle)

F - Hususî kanunlarına ve sahiplerinin dikmek hususunda riayete mecbur oldukları usullere ve hükümlere göre yeniden vücuda getirilen ormanlar (Yirmi sene müddetle) ve dutluklar (on sene müddetle)

Madde 6 — Beşinci maddenin (D) fıkrasında yazılı olanlar hariç olmak üzere diğer muvakkat muafiyetlerden istifade için arazinin mezkûr maddede yazılı cihetlere tahsis edilmiş olduğunun alâkadar varidat idaresine tahsisin icra edildiği malî sene içinde, beyanname ile bildirilmesi meşruttur.

Bu beyannamede arazinin bulunduğu köy veya kasaba veya şehir ile mevkii, hududu, sahasının miktarı sahibinin veya sahiplerinin isimleri arazinin beşinci maddede yazılı cihetlerden hangisine filen tahsis edilmiş bulunduğu dercolunur. Beyanname muhteviyatının hakikate muvafık olup olmadığı alâkadar varidat idaresi tarafından beyannamenin tevdiinden itibaren bir ay zarfında tayin ve tesbit edilerek eshabına tebliğ olunur.

Beşinci maddenin «D» fıkrasında yazılı muafiyetler için eshabının beyanname vermesine lüzum yoktur. Kanunu mahsusları mucibince yapılacak tahsis ve teffiz muameleleri, tahsis ve teffizin icrasını müteakip on beş gün zarfında bu muameleyi ifa eden merci tarafından varidat tahakkuk idaresine tahriren tebliğ olunur.

Madde 7 — Beşinci maddede yazılı muvakkat muafiyetler arazinin tayin olunan cihetlere filen tahsis edilip beyanname ile bildirildiği malî seneyi takip eden malî seneden başlar. Dsasen vergiye tâbi olan yerlerde beyannamenin verildiği seneye ait vergi alelûsul tahsil olunur.

Beyanname, tahsisin icra edildiği malî sene içinde verilmezse muvakkat muafiyet devresi, beyannamenin verildiği malî seneyi takip eden malî seneden itibar edilir. Bu takdirde tahsis tarihinden itibaren beyannamenin verildiği malî sene nihayetine kadar geçen malî sene veya senelere ait muafiyet hakkı sukut eder ve bu müddet muafiyet müddetinden eksiltilir.

Madde 8 — Altıncı ve yedinci maddeler mucibince beyanname verilerek muvakkat muafiyetten istifade eden arazi, muafiyet müddetinin hitamını takip eden malî seneden itibaren vergiye tâbi tutulur.

399

Mükellef ve teklif mahalli

Madde 9 — Arazi ve arsanın mülkiyet ve intifa hakları bir şahsa ait olduğu takdirde vergi onun tarafından ödenir. Mülkiyet hakkı bir şahsa ve intifa hakkı diğer bir kimseye ait olursa vergi intifa sahibinden alınır. Ne mutasarrıf ve ne de intifa hakkı sahibi olmıyan arazi ve arsaların vergisi, o mahalli mutasarrıf gibi istimal edenlere aittir.

Madde 10 — Müşterek mülkiyet halinde tasarruf olunan arazi ve arsalara ait vergiler, hissedarların hisseleri nisbetinde tayin ve her birinden ayrı ayrı talep olunur.

Kanun mucibince veya bir mukavele ile iştirak teşkil eden ve arazi veya arsayı iştirak halinde mülkiyet şeklinde idare eden şahıslara ait arazi vergisi, bu şahısların her hangi birinden talep edilebilir.

Madde 11 — Arazi vergisi, arazi veya arsanın bulunduğu kaza varidat tahakkuk idaresince tarholunur. Müteaddit kazalar hududu dahilinde bulunan araziye ait verginin tarhında, en büyük parçanın bulunduğu kaza varidat tahakkuk idaresi salâhiyettardır.

Verginin matrahı

Madde 12 — Arazi vergisini matrahı, arazi ve arsaların kıymetleridir. Bu kıymetler tahrir usulile tayin olunur. Arazi ve arsaların umumî tahriri ve kıymetlerinin tayini, arazinin tahririne mahsus 1651 numaralı kanunun hükümlerine ve ona müteallik talimatnameye göre icra edilir.

Madde 13 — Arazi ve arsaların yeniden umumî tahriri icra edilinciye kadar bu nizamnamenin, arazi vergisi kanununun muvakkat hükümlerini izah eyliyen 1, 2, 3 üncü maddeleri mucibince tayin edilecek kıymetler, arazi vergisine matrah ittihaz olunur.

Madde 14 — Muvakkat muafiyetlerden istifade eden arazinin kıymetleri, muafiyet müddetlerinin sonuncu senesinde, hususî tadil usullerile tayin edilerek, ertesi malî seneden itibaren vergiye matrah ittihaz olunur. Muafiyetleri hitam bulan arazi kıymetlerinin tayini, varidat tahakkuk memurlarının talebile icra kılınır.

Madde 15 — Tahrir kayıtlarına geçmeyip kısmen veya tamamen mektum kaldığı anlaşılan arazi için, yalnız mektumiyetin tahakkuk ettiği seneden evvelki beş malî sene için vergi tarholunur, mektumiyetin tahakkuk ettiği seneden evvelki beş sene için tarhedilecek vergiler, mektumiyetin tahakkuk ettiği tarihte varidat tahakkuk memurunun ta-

400

lebile ve hususî tadil usullerile takdir olunacak kıymet üzerinden hesap olunur.

Arazi vergisi kanununun mer'iyete girdiği 1 haziran 1931 tarihinden sonra yapılacak hususî tadillerde ve tahrirlerde, vergi kayıtlarına miktarı eksik veya fazla geçmiş olduğu anlaşılan araziye ait kıymetler vergi defterlerinde kayıtlı kısmının umumî kıymetine göre hesap ve tayin olunur.

Verginin nisbeti

Madde 16 — Arazi vergisi, 12 ve 13 üncü maddeler mucibince veya 27, 37 inci maddelerde yazılı hususî tadil usulleri ile bulunacak kıymetler üzerinden:

A - Arazi ve iratlı arsalar için kıymetlerinin binde onu.

B - İratsız arsalar için kıymetlerinin binde beşi, olarak hesap ve tarholunur.

Vergi nisbetlerinin tatbikında; etrafı hail ile çevrilmiş olsun olmasın depo, imalât yeri gibi ticaret ve san'at işlerinde kullanılmak üzere, müstakilen kiralanan arsalar iratlı, bu suretle kullanılmayan arsalar da iratsız arsa addolunur.

Bir arsanın mutasarrıfı tarafından ticaret ve sanatta kullanılması o arsanın iratlı arsa addini icap ettirmez.

Madde 17 — İratsız arsanın üzerine bina yapılmaksızın ticaret ve sanatta kullanılmak üzere müstakillen kiraya verilmesi suretile iratlı arsa halini alması veyahut iratlı arsanın iratlı olarak istimâlden sakıt olması istimâl tarzındaki tebeddüle göre vergi nisbetinin değişmesini istilzam eder.

İratsız arsanın iratlı arsaya tahvili halinde, tebeddülün vukubulduğu tarihten itibaren iki ay zarfında beyanname ile mahallinin varidat tahakkuk idaresine ihbar edilmesi mecburidir. Arazinin yeni istimal tarzına ait vergi nisbeti, bu tebeddülü takip eden malî seneden muteber olur.

İratlı arsanın iratsız arsaya tahvili halinde, yeni vaziyete ait vergi nisbeti, mükellefin varidat idaresine tahrirî müracaatının vukuunu takip eden malî seneden itibaren tatbik olunur.

Verginin tarhı

Madde 18 — Arazi vergisi mükellefiyeti, malî senenin bidayetinden başlar. Varidat tahakkuk idareleri, malî senenin hulûlünden iki ay

401

evvel, her mükellefe ait vergi miktarlarını hesap ederek iki nusha vergi cetvellerini hazırlarlar. Bu cetvellerin bir nushası mükelleflerin kendi mükellefiyetleri miktarını öğrenmeleri için arazi ve arsanın bulunduğu köy veya mahallede halkın kalabalık bir halde bulunduğu ve resmî ilânların ve tebliğatın asılması mutat olan yere talik olunur. Cetvelin ikinci nüshası da tahsilât idaresine tevdi edilir.

Madde 19 — Arsalar üzerine bina yapıldığı takdirde, arsaya ait vergi bina inşaatına başlanıldığı malî seneyi takip eden malî seneden itibaren terkin olunur.

Bu terkinden istifade edebilmek için alâkadarların, inşaatın başladığı malî sene içinde, vergiyi tarhedecek varidat tahakkuk idaresine arzuhal ile müracaatları ve belediye idaresinden aldıkları inşaat ruhsat tezkeresini ibraz eylemeleri icap eder. Ancak bina iki malî sene zarfında ikmal edilmezse üçüncü malî seneden itibaren arazi vergisinin tarhına devam edilir.

Madde 20 — Kanunî salâhiyetlerini istimal ederek ve hükûmet tarafından arazi ve arsa mutasarrıflarının veya intifa hakkı sahiplerinin veya arazi ve arsayı mutasarrıf gibi kullananların tasarrufu men edilen ahvalde, işbu memnuiyet devresinde arazi vergisi tarholunmaz. Memnuiyeti vazeden resmî daireler, vazettikleri bu memnuiyetten ve ne kadar devam edeceğinden, alâkadar varidat tahakkuk idaresini tahriren haberdar ederler.

Bu memnuiyet bir taksit devresinden daha az zamana da taallûk etse, memnuiyetin isabet ettiği taksitten tamamı tenzil olunur.

Bu memnuiyet arazinin zeriyat mevsimine tesadüf ederse, arazi vergisi muafiyeti, o malî senenin tamamına şamil olur. Memnuiyetin nev'i zıraata göre, zeriyat mevsimine tesadüf edip etmediği varidat tahakkuk memurunun talebi üzerine mahallî idare heyetince tesbit edilir. Tasarrufun menedildiği müddete ait olmak üzere tazminat veya o mahiyette bir ücret alanlar, bu müsaadeden istifade edemezler.

Madde 21 — Her hangi bir köy veya kasaba veya şehir arazisinin tamamının veya muayyen bir mıntakasının mahsulleri sel, dolu, kuraklık, yangın, muzir haşarat veya bulaşıcı hastalıklar gibi fevkalâde arızalar dolayısile en az üçte bir derecesinde zayıata uğrarsa bu suretle zarar gördüğü idarî tahkikatla sabit olanların o seneye ait arazi vergileri Maliye Vekâletinin müsaadesile kısmen veya tamamen terkin olunur.

Bu hükümden istifade için aşağıdaki anasırın mevcudiyeti lâzımdır.

A - Alâkadarların ayrı ayrı veyahut toptan ve tahriren mahallinin en büyük mülkiye memuruna müracaatları icap eder.

402

B - Zayiatın nev'ine göre beklenilen semerelerin belirmeğe başladığı andan, mahsulün toplanmasına kadar geçen zaman zarfında vukua gelmiş alması lâzımdır. Tohumlar zarar ve hasara uğrarsa vergi terkin olunmaz.

C - Zayiatın, herhangi bir köy veya kasaba veya şehir arazisinin tamamının veya muayyen bir mıntakasının mahsullerine şamil olması icabeder. Münferit bir şekilde husule gelen hasarat dolayısile vergi terkin olunmaz.

D - Zayiatın, sel, dolu, kuraklık, yangın muzir haşarat veya bulaşıcı hastalıklar gibi fevkalâde arızalardan mütevellit olması lâzımdır. Fevkalâde arıza tabirile kastedilen mefhum, vukuu beklenilmeyen veya bu itibarla mâni tedbir ittihazına lüzum görülmiyen veyahut vukuundan evvel tedabir ittihaz edilse bile önüne geçilmesi imkânsız olan arızalardır.

E - B Fıkrası mucibince vukua gelen zayiat miktarının, mahsulün en az üçte biri derecesinde olması iktiza eder. Zayiat derecesi o mıntakadan o sene alınacağı tahmin edilen hasılat miktarına göre tayin ve tesbit olunur.

F- Zayıatın, idarî tahkikatla tesbit edilmiş bulunması iktiza eder. Yapılacak tahkikat mahallinin en büyük mülkiye memurunun maliye memurlarından maada diğer memurlar arasından tercihan İktisat vekâleti memurları arasından intihap edeceği bir memur ile mahallinin en büyük mülkiye memuru tarafından müntehap, varidat tahakkuk memuru ünvanını haiz olmayan bir mal memurundan ve Ziraat odası varsa bu odadan yoksa belediye tarafından müntehap bir azadan mürekkep üç kişilik bir hüyet tarafından icra kılınır.

Bu suretle teşekkül edecek heyet tarafından verilecek rapor, mahallî idare heyetince tetkik ve tasdik olunur.

G- Arazinin icara verilmemiş veya mahsülâtı sigorta edilmemiş bulunması icap eder. İcara verilmiş olan arazinin icar bedeli arazi sahibi tarafından alınmamış veya sigorta bedelinin tahsil edilmemiş bulunması verginin terkin edilmesini istilzam etmez.

H- Arazi vergisinin tamamen veya kısmen terkinine Maliye vekâletince müsaade edilmiş bulunması icap eder.

Madde 22 — Zıraat arazisinden iken fevkalâde bir arıza neticesi olarak taş, kum veya su altında kalan ve bu suretle zeredilmeyecek hale geldiği idarî tahkikatla sabit olan araziden, sahibinin müracaatı tarihinden sonra gelen taksitten başlamak üzere, arızanın devam ettiği müddetçe vergi alınmaz.

403

Bu hükümden istifade edebilmek için aşağıdaki anasırın mevcudiyeti aranılır:

A- Arazi sahibinin, mahallinin en büyük mülkiye memuruna tahriren müracaatı lâzımdır. Arıza ne vakit vukua gelmiş olursa olsun vergi ancak alâkadarın müracaatı tarihinin müsadif olduğu taksiti takip eden taksitten itibaren terkin olunur.

B - Arızanın vukubulduğu tarihte arazinin filen ziraate muhtas bulunmuş olması lâzımdır.

C - Arazi, fevkalâde bir arıza neticesinde olarak taş, kum veya su altında kalmış bulunmalıdır. Fevkalâde arıza 21 inci maddenin (D)fıkrasında tasrih edilmiştir.

D - Bu hal neticesinde arazi, zeredilmiyecek bir vaziyete gelmiş bulunmalıdır. Taş, kum veya su altında kalmasına rağmen zeredilmiye müsait olan arazi, vergiye tâbi tutulur.

E - Arızanın idarî tahkikatla sabit olması iktiza eder. İdarî tahkikatın ne olduğu 21 inci maddenin «F» fıkrasında tasrih kılınmıştır. Taş, kum, su altında kalan arazi kısmen zeredilmeyecek bir hale gelirse; vergi ancak zeredilmiyecek hale gelen kısım için terkin edilir.

F - Yukarıki fıkralarda yazılı arızalar;
Eğer, o seneki zeriyatı muattal bırakacak olursa verginin tamamı terkin olunur. Arıza zeriyata bir tesir icra etmemiş ise terkin icra edilmez.

Eğer, arıza bir kaç sene devam edecek ise; devamı müddetince vergi aranılmaz. Arızanın devamı müddeti, senelik zeriyata yapacağı tesir itibarile tayin edilir. İdarî tahkikat ile tesbit edilen müddetten evvel arazi ziraatte istimal edilirse vergi aranılır ve bu suretle istimal olunan araziyi, ihtiyar heyetleri varidat tahakkuk idaresine bildirmeye mecburdur.

Eğer, arıza, çok esaslı bir surette vukua gelmiş ve arazinin yeniden ziraate tahsisini imkânsız bir hale koymuş ise bu kabıl arazi vergiden daimî surette muaf olan arazi vaziyetine girmiş olacağından, yeniden (başka bir suretle) istimaline kadar, vergi tarhedilmez.

Verginin tahsili

Madde 23— 18 inci madde mucibince tahakkuk ettirilen arazi vergisi, iki müsavi taksitte tahsil olunur.

Her sene vilâyet defterdarları; vilâyet umumî meclisinin inikadından evvel, taksit zamanlarının tayini hususunda vilâyet umumî meclisinin mütalâası alınmak üzere valiye müracaat eder.

Vilâyet umumî meclisi, kazaların ziraî ve iktisadî vaziyetini tahsilâtın hangi aylarda kolay olacağını ve mükellefleri tazyik etmiyeceğini tetkik ederek bilumum kazalara şamil olmak üzere taksit zamanları hakkında mütaleasını dermeyan eder. Maliye vekâleti bu mütaleaya ve icap ederse ayrıca yaptıracağı tahkikata istinaden taksit zamanlarını tayin ve mahallerine tebliğ eder.

Taksit müddeti; taksitin tesadüt ettiği ayın birinci gününden sonuncu gününe kadar devam eden zamanı ifade eder. Bu müddetin hulûlünden evvel vergi talep olunmaz.

Madde 24— 15 inci maddenin birinci fıkrası mucibince mektumen tahakkuk ettirilecek vergiler tahakkuku takip eden beş sene zarfında yeni senelerin vergilerine ilâve edilerek beş müsavi taksitte tahsil olunur.

15 inci maddenin ikinci fıkrası mucibince tahakkuk ettirilecek vergilerden, kıymetlerin tahrir kayıtlarına fazla geçmiş olması dolayısile fazla olarak tahakkuk ettirilmiş olan kısımlar, mükellefin varidat tahakkuk idaresine tahriren müracaat ettiği malî sene iptidasından itibaren tenzil olunur.

Müracaattan evvel tahsil edilmiş olan taksit varsa, alâkadaranın tahrirî arzusuna göre ret veya diğer vergilerile veya müteakip senenin arazi vergisile mahsup olunur.

Madde 25 — 17 inci madde mucibince iratsız arsanın iratlı arsaya tahvili, mezkûr maddede yazılı iki aylık müddet zarfında ihbar edilmemiş veya ihbar gecikmiş olursa tebeddülün, vuku bulduğu tarihten beyanname ile ihbar tarihine kadar geçmiş olan müddet, verginin taallûk ettiği sene içinde ise taksitlerin; senesinden sonra ise senenin veya senelerin vergileri yüzde on fazlasile tahsil olunur.

Madde 26 — Taksit zamanlarında tediye olunmıyan vergiler hakkında Tahsili Emval Kanunu mucibince takibat icra olunur.

Hususî tadilât

Madde 27 — Arazinin hal veya hey'etinde tebeddül vukua gelecek olur veya arazi ve arsaların kıymetlerinde 29 ve 30 uncu maddelerde yazılı şerait dairesinde tenezzül veya tereffu olursa hususî tadilât icra kılınır.

Arazinin hal ve heyetinde tebeddül vukuu halinde, gerek alâkadarların gerek varidat tahakkuk memurlarının tadilât talebine salâhiyetleri vardır.

405

Arazi ve arsaların kıymetlerinde 29 ve 30 uncu maddelerdeki şerait veçhile tenezzül veya tereffu olursa, alâkadarların münferiden veya bir kaçının veya tahakkuk memurlarının talepleri üzerine tadilât yapılır.

Her hangi bir mükellefin kendi arazi ve arsası kıymetleri hakkında 29 uncu maddedeki tazmin mesuliyeti uhdesinde olmak üzere, tadilât talebine hakkı vardır. Fakat varidat tahakkuk memurları, münferit arazi veya arsanın kıymetleri dolayısile tadilât talebinde bulunamazlar.

Madde 28 — Arazinin; bağ, meyva, fidanlık, güllük, dutluk, zeytinlik ve orman haline getirilmesi ve yahut bağ, meyvalık, fidanlık, güllük, dutluk, zeytinlik ve orman halinde bulunan arazinin üzerindeki kütükler fidanlar ve ağaçların sökülerek veya mahvolarak tarla haline girmesi arazinin hal ve heyetinde tebeddül ve tahavvülü ifade eder. Bu vaziyetlerde mükelleflerin, mahallinin en büyük mal memuruna, doğrudan doğruya veya en büyük mülkiye memuru tarafından muhavvel arzuhal ile müracaatları veya alâkadar varidat tahakkuk memurlarının talepleri üzerine bu araziye yeniden kıymet takdir olunur.

Arazinin hal ve hey'etinde vukua gelecek tebeddüller için tadilât taleplerinin, tebeddül ve tahavvülün vuku bulduğu malî sene içinde yapılması lâzım gelir. Bu takdirde tadilen tesbit olunan kıymetler tebeddül ve tahavvülün vuku bulduğu malî seneyi takip eden malî seneden itibaren vergiye matrah ittihaz edilir.

Tadilât talepleri, tebeddül ve tahavvülün vuku bulduğu malî sene içinde vuku bulmamış ise, tadilen tesbit olunan kıymetler tadil taleplerinin müsadif olduğu malî seneyi takip eden malî seneden muteber olur. Şukadar ki, bu suretle yapılacak tadilâtta tebeddül ve tahavvülün vuku bulduğu malî sene, resmî müsaade veya muhabere veye sair şayanı kabul vesaik ile tadilât komisyonlarınca tesbit edilecek olursa tadilât taleplerinin vuku bulduğu tarih nazarı itibara alınmıyarak tebeddül ve tahavvülün vuku bulduğu sene esas ittihaz ve tadilen kabul olunan kıymetler o malî seneyi takip eden malî seneden itibaren vergiye matrah olarak kabul olunur.

Madde 29 — Arazi ve arsaların kıymetlerinde husule gelecek tezayüt veya tenakuslar dolayısile tadilât talebinde bulunabilmek için:

A - Bir şehir veya kasaba veya köyün tamamındaki arazi ve arsaların

B - Bir mıntaka veya mevkide bulunan arazinin,

C - Bir mahalle veya meydan veya sokakta bulunan arsaların, umumiyetle kıymetlerinin her hangi daimî bir sebeple en az yüzde yirmi nisbetinde artması veya eksilmesi ve ayni zamanda tadilât taleplerinin salâhiyettar mercilerin karar ve mezuniyetlerine iktiran eylemesi lâzımdır. aşağıdaki fıkrada yazılı münferit tadilât talepleri için salâhiyettar mercilerin karar ve mezuniyetine ihtiyaç yoktur.

vazifei resmiyenin ifası maksadile bir mahalle izam olunanlara muayyen tarifeli vesaik ile seyahatta muayyen derecat üzerinden tarife mucibince bilet esmanı gayrı muayyen vesaitte ise işbu kararnamenin 5 inci maddesine tevfikan saat hesabile yol masrafı verilmekte ve 36 ıncı maddenin tadili hakkındaki kararnamenin birinci maddesinin 2 inci fıkrasındaki hususat için vaki seyahatlarda ise masarifi vakıai nakliye nisbetinde yol masrafı tesviye olunmakta idi.

1846 numaralı harcırah kanununun 1 inci maddesi 335 tarihli kararname mucibince gayrı muayyen tarifeli vesaitle vaki olacak seyahatlarda saat hesabile yol masrafı ve muayyen tarifeli vesait ücretlerile aile masraflarını tadil etmiş olup mevaddı muvakkate faslının tadili hakkındaki kararnamenin 1 inci maddesini 2 inci fıkrasında muvakkat memuriyetlerden tahsisen zikredilmiş bazı hizmetler için vaz edilmiş hususî hüküm elyevm mer'i bulunmuştur.

Bu itibarla bir vilâyet ve kaza merkezinden bilinfikâk bir dairei malûme dahilinde tetkikat, tahkikat taharriyat ve istikşafat gibi bir hizmet için vaki olacak seyahatlarda ve cürmümeşhut tahkikatında kat olunan mesafeye bakılmaksızın yalnız mesarifi nakliyei vakia nisbetinde yol masrafı ile merkezi memuriyetten infikâkten merkezi memuriyete avdete kadar geçen müddete seyahat ve ikamet yevmiyesi verilmesi icap eder. Bu hükmün hilâfına olarak şimdiye kadar tediyat vaki olmuş ise yukarıda tesbit edilen esasa ircaı lâzımdır.»

335 tarihli harcırah kararnamesinin muaddel 36 ıncı maddesinin 2 inci fıkrasının 1846 numaralı harcırah kanunu ile tadil ve ilga olunmadığına dair Maliye vekâleti celilesinin 29/11/931 tarih ve 63 numaralı tamimi yukarıya aynen dercedilmiştir. Bu dairede muamele icrası tamimen tebliğ olunur efendim. 16/12/931

MUTALEALAR

HUKUKÎ MÜTALEALAR

Ceza İşleri Müdürlüğüne Yazılmıştır.

No: 15935

6-12-931 tarih ve 3739 numaralı müzekkere cevabıdır:

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 276 ıncı maddesine nazaran ehli vukufun hükûmet tarafından müntahap ehli vukuf arasından intihabı lâzım geleceği hakkındaki hükmün tarafeynin ittifak etmemelerine mebni hâkim tarafından intihap halinde mevzuubahs olacağı mütaleaten arzolunur ef.

14 / 12 / 931

* * *

Ceza İşleri Müdürlüğüne yazılmıştır.

No : 15761

23-11-931 tarih ve 6736 No. lı müzekkere ile tevdi edilen evrak tetkik edildi:

Baro teşekkül etmeyen ve üç dava vekili bulunmıyan yerlerde her kes dilediğini tevkil edebilmekle beraber ehliyeti ve vekâlet işini başaracak iktidarı olmıyanlar hakkında hukuk usulü muhakemeleri kanununun 71 inci maddesi hükmü tatbik olunabileceği mütaleasile gelen evrak geri gönderildi ef.

10 / 12 / 931

* * *

Ceza İşleri Müdürlüğüne yazılmıştır.

No : 16043

13-12-931 tarih ve 5017 numaralı müzekkere C.

Hüküm, karyeye izafetle verilmiştir. Muhtarın sıfatı köy kanunu mucibince karyeyi davada temsilden ibarettir. Mahkûmunbih paranın muh-

408

tarın şahsî emvalinden ne sebebe mebni tahsiline teşebbüs edildiği anlaşılamamaktadır. Hükümde muhtar aleyhine bir hüküm yoktur ve mahkûmunbihin köy ehalisinden ve bu ehali meyanında muhtardan bir mes'uliyeti müteselsile zımnında tahsiline dair de bir kayt mevcut değildir. Bu noktada tereddüt edildiği takdirde alâkadar hukuk usulü muhakemeleri kanununun 455 ve müteakip maddeleri dairesinde hükmün tavzihi yoluna ve hatta bu tavzih aleyhine ledelhace temyiz mahkemesine müracaat edebilir. Sureti hükme ve merciin kararına nazaran işin tenkidine mahal ve imkân görülemediği arzolunur ef.

16 / 12 / 931

* * *

Maliye Vekâletine yazılmıştır.

No: 16079

Millî emlâk müdürlüğü ifadesile yazılı 4/5/931 tarih ve 10950 No. lı tezkereleri cevabıdır :

Haczin hükmü, karar ile değil bilfiil icra ile ve bu itibarla gayrı menkul haczinde haczin tapu siciline kayt ve şerhile tecelli etmekle beraber hadisede gayri menkul hakkındaki haciz kaydı tapuya iş'ar edildiği halde tapu defterlerinin yanmış olmasından dolayı icra edilmemesine ve gayrı menkulün hazine uhdesine intikali dahi mezkûr haciz kaydine sebketmiş bir tasarruf ile olmayıp kanun muktezası bulunmasına ve kuyudun tesisi ile sicillerin tanzimi takdirinde işbu kanunun intikale tekaddüm eden haciz hakkındaki karar ve iş'arın evvel emirde nazarı itibara alınması zarurî olmasına binaen haczin tamam olmuş addi icabedeceği mütalea kılınmaktadır efendim.

19 - 12 - 931

* * *

Hariciye Vekâletine yazılmıştır.

No :

İkinci daire ikinci şube ifadesile yazılı 3-12-931 tarih ve 1190-24114 numaralı tezkereleri cevabıdır :

24 Eylûl 1318 tarihli irade mucibince 21-10-1318 tarihinden sonra tapu senedine müstenit olmıyan emlâk tasarrufunun menedilmiş olduğunu ve emlâk ve eraziye dair vuku bulacak alım satım davalarının tapu senedi ibraz edilmediği surette şayanı istima olmadığını arzederim ef.

* * *

Hariciye Vekâletine yazılmıştır.

No : 73

19-12-931 tarih ve 25273-1214 No. lı tezkereleri cevabıdır.

Bir kimsenin sırf ehliyeti kanuniyeyi haiz olduğuna dair noterlerin vesika vermelerine mahal olmadığını ve noterlerin tevsik ettikleri hukukî bir tasarrufta alâkadarın ehliyeti kanuniyeyi haiz olduğuna ve bilhassa şuuruna sahip bulunduğuna müteallik zikredeceği kaydin tevsiki ile mükellef olduğu o hukukî tasarruf haricinde zatî ve hususî bir müşahededen ibaret olup talil ve ihtilâf halinde hilâfının isbatı cihetine gidilebilmesi icabedeceğini mütaleaten arzederim ef.

4 - 1 - 931

* * *

İstanbul C. M. U. liğine tebliğ edilmiştir.

No : 16192

1-12-931 tarih ve 1430 numaralı tahrirat cevabıdır:

Kanunu medeninin 16 ve 394 üncü maddeleri mucibince vasinin iznile mahcur yani hadisenizde mahbus bizzat bir vecibe iltizam ve bir haktan feragat edebileceğine göre vasinin iznile bu hususta başkasını tevkil de edebilir. 388 inci madde vesayetin tesisi zamanında yapılacak tasfiye halinde tatbik olunur. Hadise gayri menkulün satımına müteallik olmasına göre vasinin izninden başka 405 inci maddedeki izin keyfiyeti de mevzuubahs olur. Bu izin tevkilden sonra da verilir. Vasinin doğrudan doğruya başkasını tevkil ciheti ihtiyar edildiği takdirde de bu dairede muamele yapılır. Keyfiyetin müstediye de tefhimi temenni olunur ef.

22 - 12 - 931

İzmir C. M. U. liğine Tğ. E.

No: 282

İzmirde karşı yakada soğuk kuyu caddesinde Musullu zade Hacı Mehmet imzalı arzuhalde: Mütevellisi olduğu kâtip zade vakfına ait müsekkafatın mülkiyeti hakkında İzmir ikinci hukuk mahkemesinden verilen hükme, ifadeleri esas ittihaz olunan şahitlerin yalan şahadette bulunduklarından bahsile tecil kanununa nazaran müracaat edeceği mahkemenin gösterilmesi istenmektedir.

İadei muhakemeye sebep teşkil eden yalan şahadetinden dolayı şahit aleyhine ceza mahkemesinde tâkibat ve tahkikat icrası gayri mümkün olduğu takdirde iadei muhakemesi talep olunan hukuk ilâmını veren mahkemeye bu dairede müracaat edilmesi ve ademi kabulü halinde işi temyiz mahkemesine arz suretile kazaî yolda mes'elenin halli icabedeceği mütalea olunmaktadır. Bu suretle kendisine tefhimi temenni olunur efendim. 7 - 1 - 932

* * *

Kozan C. M. U. liğine Tğ. E.

No:

18-11-931 tarih ve 377-2311 numaralı tahrirat cevabıdır:

Hukuk usulü muhakemeleri kanununun 33 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yazılı mahkemei asliye tabiri asliye mevaddını rüyet eden tek hâkimli mahkemelere de şamildir. Ayrıca sulh hâkimi bulunmıyan mahallerdeki münferit hâkim sulh işinden dolayı reddolunduğu takdirde de bu fıkra mucibince muamele ifası icabedeceği mütaleaten beyan olunur ef.

* * *

CEZAÎ MÜTALEALAR

No: 9325-7

Ceza muhakemeleri usulü kanununun istinabeye müteallik hükümleri 63 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında 178, 216 ıncı maddelerinde, 226 ıncı maddenin 2 inci fıkrasında yazılıdır.

411

63 üncü maddenin üçüncü fıkrasına göre, bu maddede yazılı tedbirleri ittihaza istinabe olunan hâkim ve naipleri ve ilk tahkikat sırasında mustantik ve sulh hâkimleri dahi selâhiyetlidir.

178 inci madde, ilk tahkikata el koyan mustantik tahkikata müteallik bazı işlerin İcrasını Sulh Hakimlerinden veya diğer bir mahal mustantığından talep edebilir ki bu da maznunun sorgusu, şahit, ehli hiber ve davacının dinlenmesi ve arama icrası gibi işlerdir.

216 ıncı madde, hastalık veya malûliyet veyahut iktihamı mümkün olmayan başka bir sebeple bir şahit veya ehli hibrenin uzun veya gayrı muayyen bir zaman için duruşmada bulunması kabil olmayacağı anlaşılırsa mahkeme bir Naip marifetile veya istinabe yolu ile onun dinlenmesine karar verebilir. Bu hüküm meskenlerinin uzak bulunmasından dolayı cevapları müşkül olan şahit ve ehli hibrenin dinlenmesinde dahi caridir.

226 ıncı maddenin 2 inci fıkrası, Ağır cezalı cürümlerin maadasında maznunun talebi üzerine mahkeme kendisini hazır bulundurmak mecburiyetinden vareste tutabilir. Bu takdirde maznun ilk tahkikat sırasında sorguya çekilmemiş ise davaya esas olan vakıalar üzerine istinabe suretile sorguya çekilir.

282 inci madde, son tahkikat açıldıktan sonra maznunun gaip olduğu anlaşılırsa başkaca toplanılması icap eden deliller bir Naip veya istinabe olunan hâkim vasıtasile toplanır.

337 inci maddenin birinci fıkrasına görede, Mahkeme, muhakemenin iadesini esas itibarile kabul ederse icabında delillerin toplanmasını bir Naibe veya istinabe Hakimine havale eder.

Kanunumuzun istinabeye müteallik hükümleri bundan ibaret olup Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya hükûmeti arasında 28 Mayıs 928 tarihinde imza edilmiş olan Hukukî ve Ticarî mevaddı adliyeye müteallik münasebatı mütekabileye dair mukavelenameye göre istinabe hükûmlerinin ve tebliğatın tarzı icra ve ifası hakkında mezkûr mukavelenamenin 12 inci ve müteakip maddelerinde ve Türkiye-İtalya arasında akit ve imza edilmiş olan adlîhimaye, adlî makamların Hukuk ve ceza işlerinde karşılıklı müzakeratı ve adlî kararların tenfizi hakkındaki 10/Ağustos 926 tarihli mukavelenamenin birinci kısmının ikinci faslında ahkâmı maksusa vardır.

Kendilerile bu bapta henüz mukavele aktedilmemiş olan devletlerle de mütekabiliyet şartile ve mevcut ahkâmı ahdiye dairesinde istinabe evrakı teati edilmektedir. 5 - 1 - 932

412

GAYRİ RESMÎ KISIM

Ceza hukuku
nun beynelmilel bir şekilde
TEVHİDİ

Yazan: İtalya temyiz mahkemesi reisi
Mariano d'Amelio

Çeviren: Adliye müfettişi
Atıf

Henüz geçen senenin son günlerinde, Pariste, ceza hukukunun tevhidi için, beynelmilel dördüncü konferans toplandı. Bu konferansa İtalya da dahil olduğu halde on altı devlet iştirak ettiler. Daha evvelki konferanslar, Varşova, Roma, Brükselde toplanmışlardı. Gelecek konferansta Kahirede toplanacak gibi görünüyor.

Bu ictimalarda murahhaslar, bazı cürümlerle mücadele için bu cürümlerin muhtelif devletler tarafından aynı tarifi hukukî altına alınmalarını ve aynı müeyyidelerle tenkil ve tecziye edilmelerini temin edecek müşterek hükümler vaz'ı ile meşgul olmaktadırlar. Devletler, bu konferanslarda kabul ve tesbit olunan hükümlerin (kot) larına yani ana kanunlarına veya hiç olmazsa bazı kanunlara geçmesine muvafakat göstermektedirler. Bu suretle, cürme karşı, beynelmilel tesanüdü suçla mücadelenin en müessir vasıtalarından biri olarak talâkki eden cinaiyat ve ictimaiyat alimlerinin temenni ettikleri «tek cephe» teşekkül etmek üzeredir.

Şimdilik. bilhassa beynelmilel mahiyeti haiz olan eşkâli cürmiye, tetkik mevzuu ittihaz olunmuştur. Malûm olduğu veçhile, cürüm ilmi, - hukukî cinaiyatın haricinde olan - bir devletin diğerine haksız tecavüzü istisna edilmek şartile, beynelmilel ceraim tanımaz. Bu siyasî cürüm de cinayet mahkemelerini değil, fakat cenevredeki büyük meclisi alâkadar etmektedir. Binaenaleyh ceza kanununun tevhidi beynelmilel cürümlere taallûk edemez. Bununla beraber, kadınların, çocukların ve

413

esirlerin ilâ satılması gibi, mahiyetleri itibarile bir çok devletleri alâkadar eden cürümler mevcuttur. Bu gibi eşkâli cürmiye de [iter Criminis] millî hudutları aşar ve bir devlette başlayan cürüm diğerinde ikmal olunur.

Bundan maada, millî hudutlar haricinde, meselâ korsanlık gibi açık denizlerde irtikâp olunan sair cürümler de vardır ki bunlar bir veya iki devleti değil, fakat denizlerin emniyet ve serbestisini isteyen bir çok devletleri alâkadar etmektedir. Bu gün hava korsanlığının bile mümkün olduğu isbat olunmuştur. Ve nihayet, iadei mücrimin gibi muhtelif devletler arasında münasebat tesis eden ve beynelmilel tekerrürü cürüm veya bir ecnebi memlekette verilmiş olan cezaî bir hükmün neticeleri gibi bir çok devletlerin hukukî faaliyetlerini nazarı dikkate almağa mecbur olan sair müesseseler de vardır. Mezkûr eşkâli cürmiyenin ve beynelmilel münasebetlerin, her şeyden evvel konferansların nazarı dikkatini celbetmeleri çok tabiî idi. Fakat konferansların proğramı daha öteye geçmiştir. Tecavüzlere karşı vatandaşların hayat ve mallarını müdafaa hususunda aynı tarzda düşünülen memleketlerde hükümlerin tevhidine kolaylıkla muvaffak olunmaktadır. Roma konferansında [21 - 25 mayıs 1928] emniyet tedbirlerine ve onların tatbik ve icrasına müteallik hükümlerin tevhidindeki sühuleti hatırlamak kâfidir.

Konferansların mukarreratı plâtonik reyler halinde kalmıyor. Bu konferanslarda ittihaz olunan kararlar, ekseriyeti azimeleri itibarile, yeni kanunlara geçiyor. Bugün de her büyük harplerin neticesinde vaki olduğu gibi, millî kanunların baştan aşağı yenileştirilmesine müteallik tarihi hadisenin tekerrür ettiğini görüyoruz. Bir çok devletler kendi dahilî ceza kanunlarını tadil ve ıslâh etmeğe teşebbüs etmişlerdir. Her gün bu vadide yeni bir hareket haber verilmektedir. Fransada yakın zamanda artık ihtiyarlamış olan kendi ceza kanununun tekrar gözden geçirilmesi için yeni bir komisyon tayin etmişlerdir. Tabiatile bu, tevhide en müsait olan bir zemindir. Yeni bir kanun konferansların neticelerini bizzarure nazarı dikkate almağa mecburdur. Kanunların heyeti umumiyesinin tadili mümkün olmadığı zaman, konferanslarda tevhit olunan hükümleri hususî kanunlarla mevkii file çıkarmak güç bir mesele değildir. Bu hususta bir çok misaller vardır. Bu tarzda, gürültüsüzce ve zaman zaman toplanan konferanslarda, şayanı imtisal olan beynelmilel bir samimiyetle, yakın zamana kadar ümit edilmesi bile bir delilik gibi talâkki olunan bir çok neticeler elde edilmiştir.

Yeni fikirlerin evvelden keşfi mümkün olmıyan bir kuvvei intişariyesi vardır. Bunun içindir ki kanunları tevhide matuf olan beynelmilel haraketin sahai nüfuz ve tesiri, durgun bir su sathı üzerine düşen bir cismin husule getirdiği daireler gibi, günden güne tevessü etmekte-

414

dir. Filhakika, Cemiyeti Akvam da, konferanslarını faaliyeti karşısında lâkayt kalamadı. Bu konferanslar, dünyanın hemen bütün devletlerinde merkezleri bulunan «Association international de droit penal» eseri olup 1928 de Roma konferansında tesis olunan «Bureau international pour l'unification dü droit penal» tarafından ihzar ve tertip olunmaktadır. Cemiyeti akvam, Paris konferansına en nüfuzlu bir mümessili resmen göndermek suretile bu gibi konferanslara iştirake başlamıştır. «Academie international de droit comparé» «La commission international de police criminelle» «La commission internationale penale epenitentiaire» «international lavv association» ilâ... gibi hukuku cezaiyeye yakın sahalarda çalışan büyük cemiyetler de, onun izini takiben konferanslara mümessil göndermeğe başladılar.

Fakat cemiyeti akvam daha ileriye gitti. «Association international de droit penal» ve «Bureau international pour l'unification du droit penal»i Cenevrede toplanmak için, yukarıda ismi geçen büyük cemiyetlerle anlaşmağa davet etti. Bu ictimada, konferansların mesailerini itmam ve cemiyetin azası meyanına dahil olan bilûmum devletler arasında hukuku cezaiyenin tedricî bir surette tevhidini temine yarayacak olan müessir vesait tetkik olunarak cemiyeti akvama tavsiye olunacaktır.

Bu netice bizim, sureti mahsusada, memnuniyetimizi mucip olmaktadır. Hiç şüphe yoktur ki bütün konferanslarda İtalyan ceza ilmi daima ilerde talâkki olunmuştur. Bilhassa bizim son ceza kanunumuz fevkalâde bir ehemmiyetle karşılanmıştır. İlk konferanslarda İtalyan murahhasları bavullarinda ceza kanununun lâyihasını taşıyarak gidiyorlardı. Halbuki bu son paris konferansına aylardan beri mevkii meriyette olan kanunları götürmüşlerdir. Muhtelif konferanslarda tevhit olunan hükümlerin heyeti umumiyesinde İtalyan markasını ve bazen de yeni ceza kanunumuzun maddelerinin doğrudan doğruya tercümesi olduğunu görmek için, bu hükümlere bir kere seri bir nazar atfetmek kâfidir.

Bir ecnebi murahhas son konferansın mukarrerat listesini okurken «made in italy» demiştir, Evvelki konferanslar hakkında da başka türlü denilemez. En son yapılan kanunun, İtalyan ceza kanunu gibi, müteakiben vaki olan «Cadification» faaliyetleri üzerinde büyük bir tesir yapması pek tabiidir.

Emniyet tedbirleri meselesinde bizim ceza kanunumuzun 199 uncu maddeden 240 ıncı maddeye kadar olan kısmının, murahhaslar tarafından aynen kabul edildiğine kanaat getirmek için bu son günlerde neşrolunan Roma konferansının zabıtnamelerini tetkik etmek lâzımdır. (Roma, istituto poligrafico dello Stato, Libreria1931) yalnız hukuku ammeleri nezaret altında hürriyet kabul etmeyen devletler hakkında bu emniyet tedbiri istisna olunmuştur. Son konferansın zabıtnameleri de neşrolun-

415

duğu zaman gene aynı neticeyi göreceğimiz muhakkaktır. Şeklen yapılan tadilât istisna edilirse, konferans, kadınların ve çocukların satılmaları ve fuhşa teşvikleri hakkında İtalyan kanununun 535 ve 538 inci maddelerini aynen iktibas etmiştir, Bu sahada İtalyan metinlerinin kabul edilmesine bazı engeller vardır. Zira, Brüksel konferansında kadının veya çocuğun memleket haricine götürülmesi bir unsuru cürüm olarak kabul olunmak istenmiyor ve mağdurun aynı devlet dahilinde bir mahalden diğer bir mahalle nakli de suçun teşekkülüne kâfi gelmesi ileri sürülüyordu.Nihayet İtalyan fikri hukukisi galebe çalarak, konferans, suçun teşekkülü için kadın veya çocuğun başka bir devlet arazisinde fuhşa teşvik edilmesi lâzım geldiğini kabul etmiştir. Maamafih telifkâr bir fikre tebean, konferansa iştirak eden devletlerin, memleket dahilinde fuhşa teşvik meseıesinde de aynı hükmü kabul etmeleri temennisi izhar olundu. Fakat bu takdirde suçun mahiyeti değişip cinsî şerefe tecavüz mevzubahis olur ki bu şekli cürmün de bütün devletlerin ceza kanunlarında derpiş edilmiş olduğu aşikârdır.

Esir ticareti hakkında da yeni kanunun 600 den 604 de kadar olan maddeleri konferansın mukarreratına model ittihaz olunmuştur. Korsanlık hakkındaki nümuneyi de yeni İtalyan deniz kanunu lâyihası temin etmiştir.

İtalyan kanunlarındaki hükümlerin. konferanslar vasıtasile, ecnebi kanunlarına mahaceretleri hakkında daha bir çok misaller gösterilebilir, hukuk ile iştigal eden her İtalyan âlimi bu tarihî vazifesini ve onun tahmil ettiği manevî mes'uliyeti müdriktir.

416

Türk Temyiz Mahkemesi Kararları

İhtilâs

Suveri muhtelife ile ihtilâsen zimmetlerine para geçirmek ve vazifelerini sui istimal eylemek maddelerinden suçlu eşhastan Rize sabık muhasebei hususiye müdürü Hakkı ve sabık başkâtibi Şükrü ve muhasebei hususiye müdür vekili Fikri ve hapishane müdürü Kemal ve imalâthane kâtibi Tuzcu zade Ömer ve nafia başkâtibi Necati ve encümeni vilâyet azasından Tuzcu zade Memiş ve matracı zade Memiş ve kondoktor Hüseyin Hüsnü efendiler ile zararı hazineyi mucip olacak surette vazifelerini ihmal ve terahiden suçlu binbaşı Yusuf ve nufus müdürü Mehmet Hulûsi ve encümen azasından Rifat ve Fevzi beylerin bilmuhakeme lehlerinde bulunan eski ceza Kanununun 82-2 ve 102 ve yeni ceza kanununun 588 ve 89 uncu maddelerine tevfikan ve tahvilen ve mevcut sebebi şiddete binaen bunlardan Hakkı ve Şükrü efendilerin 5 şer sene 6 şar ay, Tuzcu zade Memiş Matracı zade Memiş ve Fikri ve Kemal efendilerin 5 şer sene 3 er ay Ömer ve Necati ve Hüseyin Hüsnü efendilerin 5 şer şene hapislerine ve bunlardan Necatı efendinin te'cil edilmiş 15 günlük hapis cezasının işbu cezasına ilâvesine ve Hakkı ve Şükrü efendilerin 3 çer sene ve her iki Memiş ve Fikri ve Kemal efendilerin 2 şer sene ve Ömer ve Necati ve Hüseyin Hüsnü efendilerin 1 rer sene memuriyetten mahrumiyetlerine ve binbaşı Yusuf, nufus müdürü Mehmet Hulûsi ve Rifat ve Fevzi beylerin birer hafta hapislerine ve 3 çer ay memuriyetten mahrumiyetlerine ve her dördü hakkındaki cezanın te'ciline ve hukuku şahsiye cihetinden iddia vukuunda mezkûr 82 inci maddesinin son fıkrasının nazara alınmasına ve hukuku şahsiye iddiasında bulunulmamış olduğundan zararı hazine olarak tesbit edilen mikdarın tahsili hakkında ittihazı karara mahal görülemeyüp bu hususta hazinenin ait olduğu mahkemeye müracaatta muhtariyetine ve ancak ihtilâstan mücrimiyetleri takarrür eden suçlulardan Hakkı beyin münferiden ihtilâs ettiği 2766 lira 14 kuruşun ve Şükrü beyin 2426 lira 30 kuruşun ve Kemal beyin 476 lira 40 kuruşun

417

kendilerinden ve müştereken ihtilâs ettikleri 1349 lira 37 kuruşun mumaileyhimden Hakkı ve Şükrü ve 2206 liranın Hakkı ve Kemal ve 610 liranın Hakkı ve matracı zade Memiş ve 100 liranın Hakkı ve Necati ve 29 liranın Hakkı ve Hüseyin Hüsnü ve 1195 liranın Hakkı ve Tuzcu zade Memiş ve 285 liranın Hakkı ve tuzcu zade Ömer ve 150 liranın Hakkı ve tuzcu zade Memiş ve Şükrü ve 211 lira 20 kuruşun Hakkı ve matracı zade Memiş ve Fikri ve 1852 lira 67 buçuk kuruşun Hakkı ve Şükrü ve fikri ve tuzcu zade Memiş ve 500 liranın Şükrü ve Fikri ve tuzcu zade Memiş ve 22 liranın Kemal ve tuzcu zade Memiş beyle münferiden ve müştereken ve küsurat nazara alınmayarak birer mislinin cezayı nakdi olarak tahsiline vermedikleri veya veremedikleri takdirde lehlerinde bulunan eski ceza kanununun 37 inci maddesi mucibince beher 125 kuruş için bir gün olmak üzere hapse tahviline dair Temyiz mahkemesi birinci ceza dairei aliyesinden verilen 25/9/930 tarihli hükmün temyizen tetkiki Hakkı ve Hüseyin Hüsnü beylerle başkâtip Şükrü bey vekili Avukat Hilmi ve encümeni daimî azasından tuzcu zade Memiş ve matracı zade Memiş ve müdür vekili Fikri ve tuzcu zade Ömer ve nafia başkâtibi Necati ve encümen azasından Fevzi ve Rifat beyler vekili M. Behzat ve binbaşı Yusuf beyler ve 25/9/930 tarihinde verilüp 27/10/930 tarihinde tebliğ edilen hükmün temyizen tetkiki Mehmet Hulûsi ve eski hale getirme talebinin reddine dair verilen 19/3 930 tarihli kararın da temyizen tetkiki Kemal beyler tarafından istida ve mumaileyhimden Hakkı ve Hüseyin Hüsnü ve Şükrü efendiler vekili Hilmi ve tuzcu zade Memiş ve mantarcı zade Memiş ve Fikri ve Ömer ve Necati ve Fevzi ve Rifat beyler vekili Behzat beyler tarafından duruşma icrası talep edilmiş olmasına binaen evrakı dava C. Baş müddei umumiliği memuriyeti aliyesinin 28/6/931 tarihli tebliğnamesile birinci riyaset dairesine tevdi edilmekle bunlardan Rifat ve Fevzi beyler hakkında ceza mahkûmiyetlerinin nevine ve mikdarına nazaran duruşmaya tâbi olmadığından Hakkı ve Hüseyin Husnü ve Şükrü ve tuzcu zade Memiş ve Fikri ve Ömer ve Necati ve Kemal beyler hakkında ceza muhakemeleri usulü kanununun 318 inci maddesine tevfikan 931 senesi Eylülünün 22 inci pazartesi günü saat 14 de duruşma günü tayin kılınmış ve olveçhile suçlular ve vekillerine haber verilmesi için C. Baş müddei umumîliğine müzekkere yazılmıştır.

Muayyen olan gün ve saatte ceza heyeti umumiyesi dairei mahsusasında toplandı C. Baş müddei umumiliği muavinlerinden Ahmet Hamdi ve suçlu muhasebei hususiye müdürü sabıkı Hakkı ve müdür vekili Fikri beyler bilvurut başkâtip Şükrü bey namına vekili avukat Hilmi ve tuzcu zade Memiş ve mantarcı zade Memiş ve Necati beyler namına münferiden M. Behzat, Ömer ve Fikri beyler namına mumaileyh Behzat ve Mehmet Nazif beyler huzurile duruşmaya başlandı

418

raportör aza İsmail Niyazi beyfendi, duruşma talebinde bulunup semti meçhule gitmiş olduğundan tebliğat icra edilmeyen kondoktor Hüseyin Hüsnü efendi ile tebliğatı kanuniye üzerine duruşmada bulunmayacağını bir kıt'a istida ile bildiren hapishane müdürü sabıkı Kemal bey hakkında icabı kanunisi düşünülmek üzere suçlu Hakkı ve Fikri ve Şükrü ve Memiş ve mantarcı zade Memiş ve Necati ve Ömer efendiler hakkındaki hükmün kanunî müddet ve şartları dairesinde temyizen tetkiki istida ve duruşma da istemiş olduklarını ifade eyledi.

Bu bapta mütaleasına müracaat olunan muavin bey Hüseyin Hüsnü efendi ile Kemal efendi haklarında duruşmasız tetkikat icra ve diğerleri hakkında duruşmanın kabulünü ve suçlu Hakkı ve Fikri efendi ile vekili mumaileyhim de duruşmanın kabulünü istemelerile bu cihet düşünüldü.

Semti meçhule gitmiş olmasından dolayı tebliğat icra edilemeyen kondoktor Hüseyin Hüsnü efendi ile tebliğatı kanuniye üzerine duruşmaya gelmeyeceğini ba istida bildiren Kemal bey hakkında duruşmasız tetkikat icrasına diğer suçlu Hakkı ve Fikri ve Şükrü ve her iki Memiş ve Necati ve Ömer efendiler kanunî müddet ve şartlar dairesinde duruşma suretile temyizen tetkikini istida eylemiş olmalarına binaen duruşma suretile tetkikatı temyiziye icrasına müttefikan karar verilerek raportör müşarünileyh İsmail Niyazi beyfendinin dosya arasında mevcut raporu okunarak işi şifahen dahi izah eyledi, izah olunacak başka cihet olmadığını ifade eyledi. Suçlu Hakkı ve Fikri beyler ile vekili beyler dosya arasındaki temyiz istida ve lâyıhaları münderecatını tavzihan beyanatta bulunarak hükmün bozulmasını istediler.

Muavin bey maznunlardan Fevzi efendi temyiz şartını yapmadığından istidasının reddi diğerlerinin varit görülmeyen itirazlarının reddi ve usulü kanuna muvafık bulunan mezkûr hükmün tasdikını istedi. Ceza muhakemeleri usulü kanununun 319 uncu maddesi mucibince son sözleri sorulan mumaileyhim ve vekilleri başka diyecekleri olmadığını ilâve ettiler. Duruşmanın bittiği ve bu bapta tetkikat icra ve karar ittihaz edilmek üzere celsenin başka güne bırakıldığı tarafeyne tefhim ve bugün ceza heyeti umumiyesi ber sabık toplanarak evvelki zabıt okunup münderecatı tasdik ve evrakı dava yeni baştan tetkik ve icabı müzakere olundu.

Mümeyyizlerden Fevzi ve Rifat beyler vekili Behzat bey tarafından verilen temyiz istida ve lâyıhalarında mumaileyhima hakkındaki hükmün ne gibi noktadan kanuna muhalif olduğuna dair bir gûna esbabı mucibe dermeyan edilmediği gibi bunlardan Fevzi efendinin şeraiti temyiziye cümlesinden olan depo parasını dahi tediye etmediği temyiz istidanamesi üzerine vekili mumaileyh Behzat bey tarafından

yazılan meşruhattan anlaşılmakla mumaileyhimaya ait temyiz istidanamelerinin noksanii şeraitten dolayı usulü mezkûrun 317 inci maddesi mucibince reddine ve haklarında duruşmasız tetkikat icrası kararlaştırılan Kemal ve Hüseyin Hüsnü beylerle M. Hulûsi ve Yusuf beylerin kanunî müddet zarfında verdikleri ve şartlarını da ifa ettikleri istidalarına binaen tetkikatı lâzime bilicra mumaileyhimden nufus müdürü M. Hulûsi bey hakkındaki hüküm esbabı mucibeye müstenit ve usul ve kanuna uygun ve temyizen dermeyan olunan itirazatı gayri varit olduğundan reddile mumaileyhe müteallik kısmının tasdikina ve suçlulardan Hakkı beye müteallik 38 inci maddede yazılı çekdeki Abdülgafur efendinin imzasının sahte olduğu ehli vukuf raporunda musarrah ise de çek muhteviyatının bankadan kim tarafından ve ne suretle alındığının tahkik ve tetkik edilmemiş olması ve mumaileyh Hakkı beyin kondoktör Hüseyin Hüsnü efendiye ait 47 inci maddede yazılı senet ve çekteki mühürlerin başka başka olduğu ehli vukuf raporunda gösterilmekte olmasına ve senede mevzu mühür sahibi Ahmedin mührünün bazı defalar kondoktör H. Hüsnü efendi nezdinde kaldığını ifade ve mumaileyh H. Hüsnü ef. de esas itibarile agaçların alınıp sarfedilmiş olduğunu ve bazı kerre sahiplerinin bulunmaması yüzünden teshilen lilmaslaha diğer eşhasa mühürlettirmekte olduğunu beyan etmesine göre hakikaten bu ağaçların mübayaa edilüp edilmediği tahkik ve müdafaaları tetkik edilmemiş olması ve mumaileyh Hakkı ve Hüsnü efendilere müteallik 48 inci maddede yazılı sahte senet ve çek tanzimi meselesinde mumaileyh H. Hüsnü efendinin müdafaasının aksini teyit eden deliller karar yerinde izah ve icra edilmemiş olması ve diğer suçlu başkâtip Şükrü efendiye müteallik 53 üncü maddede yazılı sahte olduğu iddia edilen borduro ve çekin müdür Hakkı bey tarafından imza edilmiş olmasına göre hadisede Şükrü efendinin iştirakini teyit eden deliller karar yerinde ber tafsil irae ve izah edilmeyerek mücerret ehli vukuf raporuna binayı hüküm edilmesi ve mumaileyh Şükrü bey ile Kemal beye müteallik 58 inci maddede yazılı suçtan dolayı hükme esas ittihaz edilen ikrar çekteki imzaya mütedair olup çeke merbut bordronun sahte ve imzasını gayri muhtevi olduğu ve esas borduro fekkedilerek diğer bir bordro raptedilmiş olduğu beyan ve müdaffa edilmiş olmasına nazaran ikrarın mahiyeti tahkik ve tetkik ve hadisede ihtilâs unsuru cürmünün mevcut olup olmadığı tayin ve tesbit edilmemiş olması ve diğer maznun müdür vekili Fikri beye müteallik birinci ve yedinci maddelerde yazılı fiillerde maznunu mumaileyhim mezkûr senetlerin sahteliğini bilerek mahsup muamelesinin yapıldığının delilleri karar mahallinde gösterilmemiş olduğu gibi 19 uncu maddede yazılı suretler zirindeki imzalar maznunu mumaileyh tarafından inkâr edilmesine göre keyfiyetin ehli vukufa tatbik suretile hallettirilmemiş ve bu meselenin mumaileyhin zamanı vekâletine müsadif olup olmadığı

tahkik ve tesbit edilmemiş olduğu ve diğer maznun imalâthane kâtibi Ömer efendiye müteallik 8 inci maddede yazılı senedatta yapılan tahrifatın mumaileyh Ömer efendi ile birlikte yapıldığına mütedair delâil ve emmaratın fıkrai hükmiyede ber tafsil irae ve izah edilmemiş ve diğer suçlu Necati efendiye müteallik 44 üncü maddede yazılı senette yapılmış olan tahrifatta mumaileyh Necati efendinin sureti iştirakini tayin ve tespit eden kanunî deliller karar yerinde gösterilmemiş ve Necati efendiye müteallik 55 inci maddede yazılı ihtilâstan dolayı senedat arasında çek ve ita emrinin mevcut bulunmamasına ve sureti müdafaasına göre hadisede meblâğı mezkûru zimmetine geçirdiğini tayin ve tespit eden delâil irae ve izah edilmemiş ve diğer maznun Kemal efendiye müteallik 57 inci maddede yazılı senedi tahrif suretile ihtilâsta mumaileyhin sureti iddia ve müdafaasına ve tuzcu zade Mehmet beyin ifade ve beyanatına göre zirindeki imzaların Memiş ve Kemal beylerin olup olmadığı tayin edilmeksizin Kemal beyin ihtilâs cürmüne iştirakinin veçhi kabulü gösterilmemiş ve mumaileyh Kemal beyin 62 inci maddede yazılı suçtan dolayı vukubulan müdafaasının tetkik ve tahkik edilmemiş olması ve binbaşı Yusuf beye gelince mumaileyhin lüzumu muhakemesine karar verildiği iki noktadan da beraet etmiş iken sevkedilmediği maddelerden dolayı muhakeme icrâ ve mahkûmiyetine karar verilmesi yolsuz ve bozmayı müstelzim olduğu gibi mumaileyhimden Fikri ve tuzcu zade Memiş ve matracı zade Memiş ve imalâthane kâtibi Ömer ve Necati ve Şükrü efendilerin gayri mevkuf olarak mahkemeye sevkedilmiş bulunmalarına ve kendilerine isnat olunan suçun mahiyetine ve müstelzim oldukları cezanın nevine nazaran yalnız vekil huzurile muhakeme icrası da gayri caiz ve eski ceza kanununun 82 inci maddesi mucibince hükmedilecek para cezasının kanunu mezkûrun 37 inci maddesi mucibince beher (125) kuruş ve kûsuru için bir gün olmak ve bir seneyi tecavüz etmemek şartile hapse tahvil olunması lâzım gelirken kûsurat nazarı itibare alınmayarak ve mübeddel hapsin mutlak olarak tayin ve tahdit edilmiş olması bozmayı mucip ve mumaileyhim ve vekilleri tarafından temyizen bu nokata matuf itirazatı bu itibarla varit bulunduğundan hükmü mezkûrun mesrut sebepten dolayı ceza muhakemeleri usulü kanununun 326 ıncı maddesi mucibince bozulmasına ve maznunlar ve vekillerinin gerek lâyihalarında ve gerek duruşma sırasında dermeyan eyledikleri itirazatı saire muhakeme zabıtnamesi ve evrakı dava müeddasına nazaran gayri varit olduğu gibi mahkeme hakkı takdirini istimal ile muvakkat kürek cezası tayin etmiş olmasına göre kanunu anifülbeyanın 82 inci maddesi mucibince ve lehe olarak kalebentlik cezasının tayini iktiza edeceğine dair müdafaat ve davanın Rize mahkemesine gönderilmesi yolundaki talep ve iddiaları dahi gayri varit ve kabule şayan görülemediginden reddine ve dört lira ilâm harcının Mehmet

421

Hulûsi ve Rifat ve Fevzi beylerden ve 8 lira nakız ilâm harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına ve mumaileyhimden Hûlusi efendiye ait temyiz depo parasının hazinece irat kaydına ve diğer depo paralarının sahiplerine geri verilmesine 5/10/931 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

* * *

Men'i müdahale

Mahkemesi Manisa asliye hukuk.

K, tarihi: 7-6-932 N. 318-94.

T. Müddei Şükrü Bey ve Maile hanım.

Müddeaaleyh: Zahide hanım ve zevci Necip Bey.

Dava: Hazine canibinden tefviz ve yetlerine teslim olunan hudut ve mevkii malûm yirmi dönüm bağlarına müddeaaleyhlerin müdahalesinin men'i ve topladıkları mahsulün iadesini talepten ibarettir.

Kararın hulâsası: Müddeabih bağların müddeilere aidiyeti keşfen ve mübrez tapu senedile anlaşıldığından vaki müdahalelerinin men'ine ve mezkûr bağlardan olan ve yedi adle teslim olunan 2000 okka üzümün müddeilere itasına ve fazlasının müddeaaleyhimaya terkine dair verilen hüküm indettemyiz: Mahkemece müddeabih bağların Zahide hanım tarafından tarla olarak Anastasyaya ferağ edildikten sonra bağ haline ifrağ olunan aynı yer olduğuna delil olmak üzere fıkrai hükmiyede bahis ve medarı hüküm ittihaz edilen 30 Mayıs 930 T. li keşif raporu bu bapta beyyinatı kat'iyeyi muhtevi olmamasına ve tapu senetlerile tedavül kayıtlarının mahalli münazaunfihe lâyıkile tatbik ve tetkik edildiği zikredilmemiş bulunmasına nazaran mumaileyha Zahide hanım vekili tarafından esnayı muhakemede ibraz olunan 1289 tarihli kayt suretinin ve şayanı ihticaç bir delil kuvvet ve mahiyetinde olduğu bittetkik: Anlaşıldığı surette olbaptaki haritanın müddeiler namına ibraz olunan tapu senetlerile beraber yeniden erbabı vukuf marifetile münazaalı bağlara tatbik olunarak tebeyyün edecek hale göre hüküm verilmesi iktiza ederken halli mes'eleye kâfi ve kükme medar ittihazına salih olmıyan mezkûr keşif raporuna istinaden hüküm veril-

hafaza Umum Kumandanlığı» teşkil edilmiştir. Kara ve denizlerde gümrük mıntakaları dahilinde devlet inhisarı altındaki mevat kaçakçılığına karşı muhafaza işlerinin vezaif ve vesaiti de dahil olduğu halde gümrük muhafaza teşekkülleri ve memur ve vasıtaları ve bu kanunda yazılı kıt'alar ve salâhiyetler tevhit edilerek Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığının emir ve kumandasına tevdi olunmuştur.

Bu kumandanlığın, kaçakçılığın men ve tâkibile sair vezaifinin icap ettirdiği şekil ve vüs'atte bir karargâh hey'eti bulunur. Kumandanlık kaçakçılığın menü tâkibinden ibaret olan vazifei asliyesinden başka kara ve deniz hudutlarını emniyeti hususlarında Büyük Erkânıharbiye Reisliğinden, sahil ve hudut üzerinde dahiliyeye müteallik emniyet işlerinde Dahiliye Vekâletinden emir alır. Kumandanlık, askerî talimü terbiye işlerinde doğrudan doğruya Büyük Erkânıharbiye Reisliğine ve zabitan ve askerî memurlar ile efrat ve eslihanın ikmali hususunda Millî Müdafaa Vekâletine merbuttur. Gümrük Muhafaza kıtaatı ümera ve zabitanı kavanini askeriye tatbikatında kara ordusu aksamından maduttur.

Madde 2 — Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığı karargâh hey'eti ile yeniden teşkil olunacak kıt'alarda ifayi hizmet edecek olan ümera ve zabitan maaşlarını Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti bütçesinden almak üzere mezkûr vekâletçe gösterilecek namzetler arasından Millî Müdafaa Vekâleti tarafından tefrik olunur.

Madde 3 — Memnu mıntakalarda kara ve denizde yapılacak kaçak tâkibatının şekli İcra Vekilleri Hey'eti tarafından tâyin olunur.

Muhafaza Umum Kumandanlığına merbut muhafaza teşkilâtının kaçak tâkibatı gümrük mıntakaları dahiline münhasırdır. Ancak bu tâkibatın hangi ahvalde gümrük mıntakaları haricine sirayet ettirileceği İcra Vekilleri Hey'eti tarafından tayin olunur.

Madde 4 — 24 Temmuz 1931 tarih ve 1841 numaralı kanunun bu kanuna muhalif olan hükümleri mefsuhtur.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Muvakkat birinci madde — 1931 bütçesine merbut « D » cetveline dahil gümrük muhafaza kıtaatı teşkilâtına ilâve edilecek kıt'alar için tanzim olunacak kadro ile Gümrük Umum Muhafaza Kumandanlığı kadrosu 1931 senesine münhasır olmak üzere İcra Vekilleri Hey'etinin tasdikile tatbik olunur.

Muvakkat ikinci madde — Millî Müdafaa Vekâletince bu kumandanlığa ve yeniden teşkil olunacak kıt'alara tefrik ve izam olunacak zabitlerin maaşları 1931 senesi Millî Müdafaa bütçesinden tesviye olunur.

420

Muvakkat üçüncü madde — 1931 senesi zarfında Umum Kumandanlığın ve yeni teşkil olunacak kıt'aların inşaat ve tamirat, tesisat ve bedeli icar, müstahdemin ücretleri, telefon mübayaa ve tesisatı ve sair bilûmum masrafları Gümrük Umum Müdürlüğü bütçesinin 288 inci faslından tesviye olunur.

Madde 6 — Bu kanun hükümlerinin icrasına İcra Vekilleri Hey'eti memurdur. 7 / 1 / 932

* * *

Kuşpalazı serumu hakkında Beynelmilel itilâfnameyi tadilen 7 ağustos 1930 tarihinde Pariste tanzim ve imza edilmiş olan mukavelenin tasdikına dair kanun

Kanun Numarası: 1898
Neşir Tarihi: 28-12-931

Madde 1 — Kuşpalazı serumu hakkındaki 16/7/1927 tarihli Beynelmilel itilâfnameyi tadilen 1 ağustos 1930 tarihinde Pariste tanzim ve 7 ağustos 1930 tarihinde Cümhuriyet Hükûmeti namına imza edilmiş olan beynelmilel Mukavele tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu Kanunun icrasına icra Vekilleri Heyeti memurdur.
22/12/1931

Kuşpalazı Seromuna Dair Mukavele

Haşmetli Belçıka Kıralı Hazretleri, Haşmetli Bulgar kıralı Hazretleri, Haşmetli Danimarka Kıralı Hazretleri, Fransa Cümhuriyeti Reisi Hazretleri, Haşmetli Büyük Bretanya, İrlanda ve denizlerin ötesinde Bretanyaya ait ülkeler Kıralı Hindistan İmparatoru Hazretleri, Yunanistan Cümhuriyeti Reisi Hazretleri, Haşmetli İtalya Kıralı Hazretleri, Haşmetli Japonya İmparatoru Hazretleri, Haşmetli Fas Sultanı Hazretleri, Meksika Cümhuriyeti Reisi Hazretleri, Fahametli Monako Prensi Hazretleri Fahametli tunus Beyi Hazretleri, Türkiye Cümhuriyeti Reisi Hazretleri; Sosyalist Sovyet Cümhuriyetleri ittihadı İcra Merkez Komitası Reisi Hazretleri, Haşmetli Yugoslavya Kıralı Hazretleri.

Kendi ülkelerinde ihzar edilen Kuşpalazı serumunun tedavül ve

istimaline müsaade eylemek üzere müştereken mukarrerat ittihaz etmek münasip olacağı ümniyesile bu hususta bir Mukavele akdini kararlaştırmışlar ve aşağıda yazılı zevatı murahhasları olarak intihap eylemişlerdir :

Haşmetli Belçika Kıralı Hazretleri :
Fıransa Cümhuriyeti Reisi nezdinde Büyük Elçisi ve murahhası S. E. le Baron Gaiffier d'Hestroy.

Haşmetli Bulgar Kıralı Hazretleri :
Fransa Cümhuriyeti Reisi nezdinde fevkalâde murahhas ve Orta Elçisi M. Bogban Morfoff.

Haşmetli Danimarka Kıralı Hazretleri:
Fransa Cümhuriyeti Reisi nezdinde fevkalâde murahhas ve Orta Elçisi M. H. A. Berenhof.

Fransa Cümhuriyeti Reisi Hazretleri:
Meb'us ve hariciye Nazırı M. Aristide Briand.

Haşmetli Büyük Beretanya, İrlânda ve denizler ötesinde Bretanyaya ait ülkeler Kıralı ve Hindistan İmparatoru, Büyük Bratanya ve Şimalî ırlânda için:
Fransa Cümhuriyeti reisi nezdinde Büyük Elçisi ve murahhası S E. Lord Tyrell of Avon.

Yunanistan Cümhuriyeti Reisi Hazretleri:
Fransa Cümhuriyeti Reisi nezdinde fevkalâde murahhas ve Orta Elçisi M. Politiz.

Haşmetli İtalya Kıralı Hazretleri:
Fransa Cümhuriyeti nezdinde Büyük Elçisi ve murahhası S. E. M. le Comte Gaetano Manzoni.

Haşmetli Japonya İmparatoru hazretleri :
Pariste Maslahatgüzar M. Hiroyuki Kawa ;

Haşmetli Fas Sultanı Hazretleri:
Orta Elçi M. Doynel de Saint - Ointin.

Meksika Cümhuriyeti Reisi Hazretleri :
Fransa Cümhuriyeti Reisi nezdinde fevkalâde murahhas ve Orta Elçisi M. Alberto J, Pani.

Fehametli Monako Prensi Hazretleri :
Fransa Cümhuriyeti Reisi nezdinde fevkalâde murahhası ve Orta Elçisi M. le Comte H. de Maleville.

Fehametli Tunus Beyi Hazretleri:
Hariciye nezaretinde Müdür Muavini M. de Navalle.

425

Türkiye Cümhuriyeti Reisi Hazretleri:

Pariste Maslahatgüzar Celâl Hazım Bey.

Ürüguay Cümhuriyeti Reisi Hazretleri:

Fra ısa Cümhuriyeti Reisi nezdinde fevkalâde murahhas ve Orta Elçisi M. Guani.

Sosyalist Sovyet Cümhuriyetleri İttihadı İcra Merkez Komitesi Reisi Hazretleri:

Fransa Cümhuriyeti Reisi nezdinde Büyük Elçisi ve murahhası S. E. M. Dovgalevski.

Haşmetli Yugoslavya Kralı Hazretleri:

Fransa Cümhuriyeti Reisi nezdinde fevkalâde murahhası ve Orta Elçisi M. Miroslav Spalaicovitch.

Müşarünileyhim usulüne muvafık ve muteber tanınan salâhiyetnamelerini ibrazdan sonra aşağıdaki maddeleri kararlaştırmışlardır:

Madde 1 — Âli âkit tarafların gümrük usulüne ve ticaret muahedeleri hakkındaki tam serbestilerine halel gelmemek üzere mumzi hükûmetler, serom imal eden memlekette aşağıdaki fıkralarda musarrah ahkâma riayet edilmesini teminen tedabiri lâzime alınmış olmak kaydı itirazisile, kendilerinden birinin memleketinde istihzar edilmiş kuş palazı seromlarının istimaline müsaade itasına muvafakat ederler.

Madde 2 — Birinci madde ahkâmından yalnız ait oldukları hükûmet makamı tarafından evvel emirde verilmiş bir müsaadeyi haiz ve mezkûr hükûmet tarafından tesisatı, serom hasıl eden hayvanların hali, ameliyat tekniği, mamulâtın kontrol ve ayarı daimî surette nezaret altında bulundurulan müesseseler tarafından imal edilen seromlar müstefit olurlar.

Madde 3 — Seromların antitoksik tesiri antitoksik vahdetleri ile takdir edilecektir. Antitoksik vahdet olarak elyevm, Amerika Müttehit hükûmetlerince kabul edilmiş olan ve tarifi yg. Lab. Bull No. 21 Washington, 1905 mecmuasında neşredilmiş olan vahdet (Ehrlich vahdeti) kabul olunacaktır.

Beynelmilel Hıfzıssıhhai Umumiye Ofisi tarafından irae edilen bir lâboratuvar, vahdet nümunesini muhafaza etmekle mükellef olacak, lüzumunda bu nümuneden, icabeden makamlara ve lûzumu takdirinde mumzi devletlerin müsaadesini haiz fabrika sahiplerine gönderecektir.

Madde 4 — Birinci madde ahkâmından istifade edebilmek için, ikinci maddede musarrah teminattan ayrı olarak, seromlar en az beher santimetre mik'âbı 200 vahdet yahut kuru seromlar için beher gramı 2000

vahdeti ihtiva etmelidir. Maamafih hükûmetler daha yüksek vahdete ayarlı seromları kabul etmek ve mütekâsif seromların kabulü için lâzım gelen şartları tayin etmek hususundaki haklarını muhafaza ederler.

Seromlar (tahassür etmiş kandan hiç bir şey istihraç veya ilâve olunmaksızın, aktarılmakla elde edilen mayi mahsulât) 100 de 10 dan yukarı mecmu yabis hülâsa vermiyecektir. Seromlar muakkam olacaktır. Beşinci maddenin altıncı fıkrası ahkâmı kaydı ihtirazisi altında muzadıtaaffün maddeler ilâve edilebilir.

Kuru mamulât müvellidülmaraz mikroplardan âri olacaklardır.

Madde 5 — Kuş palazı müstahzaratını ihtiva eden her şişe etiketi üzerinde :

1 — İmal edenin ismi;

2 — Her kısım istihsale ait nümunelerin hepsi için müşterek olan bir sıra numarası;

3 — Seromun nev'i (mayi seromlar için serom yahut mütekâsif serom olduğunun gösterilmesi) ve mayi seromlar için santimetre mikâbı cinsten kuru seromlar içîn de gram cinsinden miktarı ;

4 — İmal tarihi (müstahzarın ayarlandığı günün tarihi);

5 — Mayi seromlar için beher santimetre mikâbının, kuru seromlar için beher gramın havi olduğu (antitoksik vahdetin) miktarından ibaret olan ayarı.

6 — Muzadı taaffün maddeler ilâve edilmişse nev'i ve seromun yüz santimetre mikâbına ilâve edilen miktarı gösterilecektir.

Madde 6 — Her hükûmet kendi memleketine ithal edilen seromları dördüncü ve beşinci maddede beyan edilen hususatı istihdaf etmek üzere kontrol etmek hakkını haizdir. Bir kaç nümunenin matlûp şeraiti haiz olmadığı görüldüğü takdirde bu nümunelerin ait olduğu kısım istihsalâtın hepsi menedilir.

Kezalik her hükûmet kuş palazı seromlarının ne gibi şerait dahilinde tıbbî istimal kabiliyetlerini zayi edeceklerini ve mevkii ticaretten çıkarılacaklarını tesbit etmek ve etiketleri üzerinde beşinci maddede musarrah olan hususattan maada bazı hususatın dahi yazılmasını talep etmek salâhiyetini haizdir.

Madde 7 — Âkit devletler bu mukavelenin tatbikı mahiyetinde ittihaz edecekleri tedbirleri bilhassa 2, 4. ve 5 inci maddelerde musarrah nezaret ve muayene için kabul ettiği usullerın tekniğini beynelmilel hıfzıssıhha ofisine bildireceklerdir.

427

Madde 8 — Âli âkit taraflardan her biri imza, tasdik veyahut iltihak esnasında bu mukavelenin müstemlekeleri veya himayeleri altında bulunan arazinin umumuna yahut bir kısmına kabili tatbik olduğunu beyan edebilirler. Bu halde mukavele bu beyanda gösterilen arazi için tatbik edilecek ve fakat böyle bir beyanatın mefkudiyeti halinde yukarıda bildirilen arazi için kabili tatbik olmıyacaktır.

Âli âkit taraflardan her biri bu mukavelenin müstemlekeleri, mahmiyeleri yahut yukarıdaki fıkrada musarrah beyanda gösterilen arazisinin umumunda veya bir kısmında sakit addettiğini her zaman beyan edebilir. Bu halde notanın Fransa hükûmeti tarafından alınmasından bir sene sonra bu noktaya mevzu teşkil eden arazide mukavele tatbikten sakit olacaktır.

Madde 9 — Bu mukaveleyi imza etmemiş olan her hükûmet namına bu mukaveleye iltihak olunabilir. Bu iltihak beyannamesi Fransa hükûmetine ve anın vasıtasile âli âkit taraflara tebliğ edilecektir.

Madde 10 — Bu mukavele Fransa hükûmetine ve onun vasıtasile iştirak edenlere bir sene evvel tebliğ olunmak şartile her vakit fesholunabilecektir. Bu fesih yalnız fesheden tarafa aittir.

Madde 11 — İlmin terakkilerine tetabuku için, lüzum gördükçe âli âkit taraflar bu mukavele ahkâmını müşterek bir itilâf ile tadil etmek hakkını muhafaza ederler.

Madde 12 — Bu mukavele tasdik edilecektir. Tasdik senedatı Fransa hükûmeti hazinei evrakına vazedilecektir. Bu hükûmet her tasdik senedinin hazinei evraka vazını âli âkit hükûmetlerin hepsine bildirecektir.

Madde 13 — Mukavele her âli âkit için tasdik senedinin hazinei evraka vazedildiği ayın nihayetinden itibaren tam dört aylık bir müddet sonra mer'iyete girecektir.

Tasdikan lilmekal bu husus için salâhiyettar olan mumziler mühürlerile temhir ettikleri bu mukaveleyi imza etmişlerdir.

Fransa hükûmetinin hazinei evrakında kalacak bir nüsha olmak ve musaddak bir sureti âli âkit tarafların her birinin hükûmetine gönderilmek üzere Pariste 1 ağustos 1930 tarihinde tanzim olunmuştur.

E. De Gaiffier
B. Morfoff.
H. A. Bernhoff.
A. Briand.
Tyrell Of Avon.
Politis.
C. Manzoni.
H. Kawai.
R. De Saint-Quentin
A. J. Pani.
Henri De Malevilie
De Navailies
C. Hazım
Guani.
V. Dovgalevski.
M. Spalaikoviteh.

KARARLAR VE TEFSİRLER

Gümrük Tarifesi Kanununun 447 inci maddesinin «A» fıkrasının tefsiri

Tefsir No. 172

(Kâmilen kauçuk veya yüzü kısmen veya tamamen kauçukla su geçmez hale getirilmiş mensucattan mamûl olanlar) fıkrasından maksat yüzü kâmilen kauçuktan veya kısmen kauçuktan ve kısmen de kauçuk mahlûlüne batırılarak suya karşı gayri kabili nüfuz bir hale getirilmiş kumaştan yapılmış bulunan veyahut ta yüzü tamamen bu nevi gayri kabili nüfuz kumaştan yapılmış olan ayakkaplarıdır.

* * *

Gümrük tarifesi kanununun 17 ve 25 inci maddelerinin tefsirine mahal bulunmadığı hakkında

Karar No: 668

8 Haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı gümrük tarifesi kanununun 25 inci maddesinin « Gümrük rüsumundan muaf olan veyahut safi sıkleti üzerinden gümrük resmi alınan eşyayı havi bulunan ve haddizatında ticarî kıymeti olmayan dış zuruf bilâ resim imrar olunur» diye muharrer olan birinci fıkrası hükmünün ihtiva ettiği kuyut ve şuruta nazaran, gerek ikinci fıkrada mevzuubahs edilen ve gerek mezkûr kanunun 17 inci maddesinde yazılan gayri safi siklet üzerinden resme tâbi eşya zurufunun ticarî kıymeti haiz olsun, olmasın tarifatı kanuniye dairesinde ya mazrufun resmine veya kendi tarife maddesinde yazılı resme tâbi olacağı yolunda bir tereddüde mahal verdiği anlaşılmakta ise de:

429

25 inci maddenin son fıkrasında sayılan ticarî kıymeti gayri haiz zarflar arasında mazrufun resmi itibarile gayri safi sıklet üzerinden resme tâbi fıçı, çuval, sûtkostik tanburalarının da bulunmasına

Ve gümrük resmine tâbi olmak için bir malın esasen haizi kıymet olması lâzım gelüp ticarî kıymeti haiz olmayan bir ticaret malının resme tâbi tutulması için iktisadî bir mülâhaza mevcut olmayacağına;

Gayri safi sıklet üzerinden resme tâbi eşyanın kıymeti ticariyeyi gayri haiz zurufunu resme tâbi tutmakla sıkleti safiye üzerinden resme tâbi eşya zurufu lehine bir rüçhan ve imtiyaz tanınması için bir sebep de mevcut olmadığına binaen;

Gayri safi sıklet üzerinden resme tâbi eşyanın tarife kanununun 25 inci maddesinin fıkrai mahsusasında ticarî kıymeti gayri haiz kaplar arasında sayılan zurufunun mazrufundan daha az veya fazla resme tâbi olsa da bilâ resim imrarı icabedeceğinden tereddüde mahal görülmediği cihetle tefsirine mahal bulunmadığına karar verilmiştir,

24/12/1931

430

HEYETİ VEKİLE KARARLARI

Kararname No. 12145

Kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki kanunun 65 inci maddesine tevfikan teşkil edilecek askerî ve adlî ihtisas mahkemelerinin mıntakaları ile kaza dairelerini göstermek üzere tanzim ve Adliye Vekâletinin 13-1-932 tarih ve 28-4 numaralı tezkeresile tevdi olunan merbut cetveller ile harita icra vekilleri heyetinin 13-1-1932 tarihli içtimaında tetkik edilerek tasvip ve kabulolunmuştur.

Askerî İhtisas Mahkemeleri mıntakaları

1 — **Cebelibereket:** Cebelibereket vilâyetinin İslâhiye, Dörtyol kazaları Gaziayıntap vilâyeti, Maraş vilâyetinin merkez kazasile Pazarcık kazası

2 — **Urfa:** Urfa vilâyeti

3 — **Mardin:** Mardin vilâyeti

Adlî İhtisas Mahkemeleri mıntakaları

1 — **Diyarbekir:** Diyarbekir vilâyeti, Siirt vilâyetinin Beşiri kazası Muş vilâyetinin Genç kazası, Çapakçur kazası

2 — **Siirt:** Beşiri kazasından maada Siirt vilâyeti, Muş vilâyetinin Sason, Bitlis, Mutki kazaları

3 — **Van:** Van vilâyeti, Hakkâri vilâyeti

4 — **kars:** Kars vilâyeti, Bayazıt vilâyetinin Iğdır Tuzluca kazaları

5 — **Trabzon:** Trabzon vilâyeti, Rize vilâyeti, Gümüşhane vilâyeti, Ordu vilâyeti, Gireson vilâyeti

6 — **Sıvas:** Sıvas vilâyeti, Tokat vilâyeti

7 — **Sinop:** Sinop vilâyeti, Samsun vilâyeti, Kastamonuun İnebolu ve Cide kazaları

431

8/9 — **İstannul:** İstanbul vilâyeti, nefsi Zonguldak, Ereğli kazası Bartın kazası, Kocaeti vilâyeti, Bursanın Orhangazi kazası, Mudanya, Karacabey kazaları

10 — **Lüleburgaz:** Kırklareli vilâyeti, Tekirdağı vilâyeti Edirne vilâyeti

11 — **Balıkesir** Balıkesir vilâyeti, Canakkale vilâyeti

12 — **İzmir** İzmir vilâyeti, Aydın vilâyetinin nefsi Aydın ve Nazilli ve Söke kazaları, Manisa vilâyeti

13 — **Muğla** Muğla vilâyeti, Aydının Bozdoğan, Çine, Karacasu kazaları, Denizli vilâyeti

14 — **Antalya;** Antalya vilâyeti, Burdur vilâyeti

15 — **Adana:** İçel, Mersin, Adana vilâyetleri, Cebelibereketin Ceyhan, Bahçe ve merkez kazaları

16 — **Malatya:** Malatya vilâyeti

* * *

Kararname No. 12073

Arap harflerile tedrisat yapmak için gizli veya alenî dershane açanlara dair tanzim olunan merbut talimatnamenin mer'iyete vaz'ı Maarif Vekâletinin 2-7-931 tarih ve 1750 numaralı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 23-12-1931 tarihli içtimaında tasvip ve kabul olunmuştur. 23-12-1931

Arap harflerile tedrisat yapmak için gizli veya alenî dershane açanlara dair talimatname

Madde 1 — Türk harflerinin kabul ve tatbikına dair olan 1 teşrinî sani 1928 tarih ve 1353 numaralı kanunun 9 uncu maddesi hilâfına olarak arap harflerile tedrisat yapmak için gizli veya alenî dershane açanlar ve bu dershanelerde tedrisatta bulunanlar 1 mart 1926 tarih ve 765 numaralı Türk ceza kanununun 526 ıncı maddesi mucibince tecziye olunacaklardır.

Madde 2 — Bu talimatname her yerde en büyük mülkiye memuru tarafından usulü dairesinde halka ilân olunacaktır.

Madde 3 — Bu talimatname neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu talimatnamenin tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

432

Diplomasi memurların hariciyeti ez memleket imtiyazından sureti istifadeleri hakkında

Hariciye vekâletinden yazılan 1/11/931 tarih ve 21592/618 numaralı tezkerede; Türk kanunlarına göre harici ez memleket hukukundan müstefit zevatın kimler olduğu ve bilhassa bu imtiyazatın misyonerlerin bütün siyasî ve talî memurlarına ve aileleri efradına şamil olup olmadığı ve bundan istifade için bahsı geçen zevatın temsil edilen devlet tebeasından olmaları iktiza edip etmediği Leh sefareti tarafından sorulması ve Ankarada mevcut sefarethanelere mensup diplomat sıfatını gayri haiz memurin ve müstahdemine Ankara polis müdürlüğünce her sene tecdiden verilmekte olan hüviyet varakalarının bu memur ve müstahdemler arasında mevcut ve temsil edilen devletten başka bir devletin tâbiiyetini haiz eşhasa da teşmilen itası muvafık olup olmayacağı hakkında bir karar ittihazı lüzumlu görülmesi ve ecnebi sefaret ve konsoloshanelerde müstahdem ve Türkiye tabiiyetini haiz kimselere ve mezkûr sefaret ve konsolosluklarda tabiiyeti ecnebiyeyi haiz müstahdemine resmî tebligatın sureti icrası hakkında takip edilecek usulün alâkadar dairece sorulmuş olması üzerine mezkûr hususat hakkında ecnebi memleketlerde carî usul ve muamelâtta nazarı itibara alınarak hariciye vekâleti encümenince bir karar ittihaz edilmiş olduğundan bu esaslar muvafık görüldüğü takdirde muamelâtın ittıradını teminen devaire tebligat yapılması için bir karar ittihazı teklif edilmiş ve Adliye vekâletinden yazılan 7/12/931 iarih ve 249 numaralı mütaleanamede Hariciye vekâletince ittihaz olunan karar merbutu liste esas itibarile muvafık görülmüş ise de diplomasi masuniyetten istifade edecek resmî memurların efradı aileleri için bir arada ikamet kaydına infak ve iaşe ile mükellefiyet kaydının ilâvesi tatbikatta bazı müşkülât tevlit edeceği gibi faideli dahi olmayacağı ve nazariyatta bu cihet aranmayup gerek hukuku düvel enstitüsünün 1895 tarihli Kembriç içtimaında kabul ettiği diplomasi muafiyetlerine dair nizamnamenin ikinci maddesinde ve gerekse Pan Amerikan kongresinin 1928 tarihli Havana içtimaında kabul ettiği diplomasi memurlarına ait mukavelenin 14 üncü maddesinde aile efradının masuniyet imtiyazından istifadesi için yalnız bir çatı altında ikamet kaydı kabul edilmiş olduğu cihetle infak ve iaşe ile mükellefiyet kaydının tayyı muvafık olacağı ve ancak bu memurların karıları ayrılma sebebile muvakkaten ayrı binada ikamet etseler dahi karı kocalık rabıtası henüz baki olduğundan bu kadınların masuniyet ve muafiyetten istifadeleri nazariyatta ve mahakim taraflarından kabul edilmekte olduğu bildirilmiştir.

Hariciye vekâleti encümenince ittihaz edilmiş olan karar ile merbutu liste icra vekilleri heyetinin 9/12/931 tarihli içtimaında tetkik edilerek Adliye vekâletinin mütalâası dahilinde tadil olunan merbut cetvelin kabulü tasvip olunmuştur. 9/12/931

403

Diplomasi masuniyeti olanlar		Kartlar	Vergi	Adlî tebliğat	Mülâhazat
Büyük elçiler ve elçiler Maslâhatgûzar I — Sefaret müsteşar ve kâtipleri. Sefaret ateşeleri. Ateşe militer. Ateşe Naval Hava ateşesi ticaret ateşesi ve bunların muavinleri.	Tam diplomasi masuniyeti.	Diplomatik kart.	Ahkâmı kanuniye dahilinde maafiyetten müstefit	Yapılmaz, hukuku düvel umumî kavaidince muayyen ahvali istisnaiye hariç	Mevzubahs ahvali istisnaiyede Hariciye vekâleti ve sefaret vasıtasile tebliğat yapılır.
II — Birinci sınıftaki memurların zevceleri ve beraber ikamet ettikleri çocukları ve diğer efradı aileleri.	Tam diplomasi masuniyeti.	Diplomatik kart.	Ahkâmı kanuniye dahilinde maafiyetten müstefit	Yapılmaz, hukuku düvel umumî kavaidince muayyen ahvali istisnaiye hariç	Mevzubahs ahvali istisnaiyede Hariciye vekâleti ve sefaret vasıtasile tebliğat yapılır.
III — Mensup oldukları devlet hükûmeti merkeziyesince o devlet tabasından memur sıiatile tayin edilen ve sefaret resmî kadrosunda dahil olarak vazifei asliye ve münhasıraları sefarette hizmet olan. Sefaret rahibi. Sefaret doktoru. Sefaret hukuk müşaviri. Kançılarya memurları (kançılarya amiri. kâtipleri daktiloları mütercimler). Evrak memurları.	Diplomasi masuniyetten müstefit olmaları lâzımdır	Sefaret memuru kartı	Ahkâmı kanuniye dahilinde maafiyetlerden müstefit	Yapılmaz, hukuku düvel umumî kavaidince muayyen ahvali istisnaiye hariç	Mevzubahs ahvali istisnaiyede Hariciye vekâleti ve sefaret vasıtasile tebliğat yapılır.
IV — Üçüncü sınıftaki memurların zevceleri ve beraber ikamet ettikleri çocukları ve diğer efradı aileleri.	Diplomatik masuniyetten istifade etmeleri lâzımdır.	Sefaret memuru kartı	Ahkâmı kanuniye dahilinde maafiyetten müstefit	Yapılmaz, hukuku umumîyei düvel kavaidince muayyen ahvali istisnaiye hariç	Mevzubahs ahvali istisnaiyede Hariciye vekâleti ve sefaret vasıtasile tebliğat yapılır.

Diplomasi masuniyeti olanlar		Kartlar	Vergi	Adlî tebliğat	Mülâhazat
V — Üçüncü sınıfta yazılı memurlardan Türk vatandaşı olanlar.	Müstefit değildir.	Verilmez gayrı resmî memurin kartı	Maaf değildir.	Yapılır.	Sefaret dahilinde ise Hariciye vekâleti ve sefaret vasıtasile tebliğ edilir. Hariçte tebliğ olunabilirse umumî usul dairesinde yapılır.
VI — Üçüncü sınıfta yazılı olanlardan üçüncü bir devlet tabiiyetinde olanlar.	Müstefit değildir.	Verilmez, gayrı resmî memurin kartı.	Ahkâmı kanuniye dahilinde mütekabiliyet şartile bazı maafiyetlerden müstefit.	Yapılır.	Sefaret dahilinde ise Hariciye vekâleti ve sefaret vasıtasile tebliğ edilir. Hariçte tebliğ olunabilirse umumî usul dairesinde yapılır.
VII — Üçüncü maddede zikredilen şeraiti cami olmayan memurlar.	Müstefit değildir.	Gayrı resmî memurin kartı.	Ahkâmı kanuniye dahilinde mütekabiliyet şartile bazı maafiyetlerden müstefit.	Yapılır.	Sefaret dahilinde ise Hariciye vekâleti ve sefaret vasıtasile tebliğ edilir. Hariçte tebliğ olunabilirse umumî usul dairesinde yapılır.
VIII — Mürebbi, mürebbiye, metrdotel. hizmetçi, garson, kavas, kapıcı, uşak, bahçivan, şoför, aşçı, ve saire gibi müstahdem.				Yapılır.	Sefaret dahilinde ise Hariciye vekâleti ve sefaret vasıtasile tebliğ edilir. Hariçte tebliğ olunabilirse umumî usul dairesinde yapılır.
A — Hizmetinde bulundukları devlet tebeasından olanlar.	müstefit değildir.	Gayri resmî müstahdem kartı.	Ahkâmı kanuniye dahilinde mütekabiliyet şartile bazı maafiyetlerden müstefit.		
B — Türk vatandaşı olanlar.	Müstefit değildir.	Verilmez.	Maaf değildir.		
C — Üçüncü bir devlet tebeasından olanlar.	Müstefit değildir.	verilmez.	Ahkâmı kanuniye dahilinde mütekabiliyet şartile bazı maafiyetlerden müstefit.		

ŞÛRAYI DEVLET KARARI

Tazminat dairesinin 28-12-1931 tarihli ve 33 - 1931 - 30 numaralı mazbatası

Hayvan sırkatının men'i hakkındaki kanun ve karar ahkâmının yeniden tetkik ve karara raptı zımnında Dahiliye Vekâletinden yazılan tezkere suretinin leffile başvekâleti Celileden yazılan 24/12/1931 tarih ve 6/ 4387 numaralı tezkere dairemize tevdi kılınmakla mütalea ve tetkik olundu.

Dahiliye Vekâletince: Hayvan sirkatinin men'i hakkındaki 6 nisan 1329 tarihli kanunu muvakkatın 9 uncu maddesi mucibince hisselerini vermekten imtina edenlerin mallarına sureti müracaata dair 20 mayıs 1333 tarihinde sadır olan Şûrayı Devlet kararında: (İmtina vukuunda ahkâmı umumiyeye tevfikan mahkemeye müracaat edilmesi...) yazılı ise de tazmin muamelesinin sürüncemede kaldığı ve mahkemelerde bu gibi idarî işlerle fazla meşgul olduğu cihetle bilâhâra mevkii meriyete vazolunan 18 mart 1340 tarihli Köy kanununun idarî kanunlardan madut bulunması cihetile bu sureti hal, ahkâmı umumiyede muvafık görülmekte olduğundan; keyfiyetin bir defa daha Şûrayı Devletçe yeniden tetkiki talep olunmaktadır.

Bu kabil mesail hakkında mehakime müracaat edilmekte ise de Temyiz Mahkemesince verilen bir karara istinaden keyfiyetin ciheti adliyeye ait olmadığından reddedildiği beyanile meselenin Şûrayı Devletçe tetkiki hakkında vekâleti müşarünileyhadan Başvekâleti Celileye bittakdim Şurayı Devlete havale olunan 13/2/1929 tarihli tezkere üzerine keyfiyet mülkiye dairesince tetkik olunarak kaleme alınan 456 esas ve 676 karar numaralı ve 24/2/1929 tarihli mazbatada:

6 nisan 1329 tarihli hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanunun 6 ıncı maddesinde (mesruk hayvanın izi müntehi olduğu yerden harice çıktığı isbat veya sariki ihbar edilmedikçe hayvanın bedelinin alâtarikuttaksim tediyesi mecburiyeti) muharrer olduğu gibi 9 uncu maddesinde de (bu bedelin kariye veya mahalle ahalisine taksimen tazmini muamelesinin nahiye müdürünün veya vekilinin tahtı nezaretinde heyeti ihtiyariye tarafından icra ve zabıta tarafından tahsil ve hisselerini vermekten imtina edenlerin mallarına müracaat olunacağı) musarrah ise de; mallarına müracaat keyfiyetinin ne suretle olacağı meskût

436

bulunmuş ve mülga Şûrayı devletçe verilmiş olan 31 mayıs 1335 tarihli kararda (imtina vukuunda ahkâmı umumiyeye tevfikan mahkemeye müracaat edilmesi lâzım geleceği...) dermeyan kılındığından kanunun metninde tazmin muamelesinin ihtiyar heyeti tarafından yapılacağı ve zabıta vasıtasile tahsil edileceği musarrah olduğuna göre tahsilâtın zarurî bir neticesi olarak tatbik edilecek mallara müracaat husıusunun da bu vasıtalarla tatbikı tabiî olup Temyiz Mahkemesince içtihat olunduğu veçhile işin mülga Şûrayı Devletçe teemmül olunduğu gibi ciheti adliyeye aidiyeti görülmemiş ve ne suretle tatbikı lâzımgeleceğine gelince: 18 mart 340 tarihli ve 442 numaralı Köy Kanununun, ihtiyar heyetine bu salâhiyete mümasil daha bir çok vezaif tahmil etmiş olup bunların kuvvei teyidiyesi olmak üzere, köyce çalınan parayı ve ihtiyar meclisince hükmedilen paraları vermeyenlerin mallarına ne suretle müracaat olunacağı 66 ıncı maddesinde tesbit edilmiş bulunduğundan ve hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanunun sarahatı dairesinde icap edenlere bedeli zamanın taksimi yolunda yapılacak muamele de bu mahiyette görülmüş bulunduğundan bedeli zamanın zabıta tarafından tahsiline teşebbüs olunupta imtina vukubulduğu takdirde Köy Kanununun 66 ıncı maddesine göre muamele icra olunarak mallarına müracaat edilmesi münasip olacağı... Dermeyan kılındığı ve bu kararın Şûrayı Devlet Heyeti Umumiyesinin 1/4/1929 tarihli celsesinde ittifakla kabul edildiği anlaşılmıştır. Şu hale göre aynı mesele hakkında yeniden tetkikat icrasile karar ittihazına mahal olmadığına ittifakla karar verilmiştir.

437

VEKÂLETÇE YAPILAN TAMİMLER

Mevkuflara müteallik Temyiz istidalarının vakti zamanile muamelei lâzimesinin ifasına dair.

Haklarında verilen hükümler aleyhine mevkuf bulunan maznunlar tarafından temyiz vukuunda temyiz istida ve lâyıhaları alelûsul hapishane müdürleri vesatetile mahkemei aidesine irsal ve kaydedilmekte ise de bazı hapishane idarelerince bu hususta vukua getirilen teahhurun temyiz mahkemesince mevkuf için bir mazeret olarak kabul edilmemekte ve bu yüzden temyiz müddetinin mürurü halinde temyiz istidalarının reddine karar verilmekte olduğu Cümhuriyet B. M. U. liğinden gelen tahriratta bildirilmektedir.

Kanun yoluna müracaat hakkını ihlâl eden bu gibi ahvalin tekerrürüne meydan kalmamak üzere mevkuflara müteallik temyiz istidalarının memurini aidesince vaktü zamanile muamelei lâzime ve kanuniyesinin ifasına dikkat ve itina edilmesi ve bu gibi evrakı teahhürle sevkederek kanunî bir haktan istifade imkânını selbedenler hakkında derhal kanunî tâkibat icrası lüzumunun dairei kazaiyeniz dahilindeki C. M. U. liklerine tebliği tamimen beyan olunur efendim.

4/1/932

* * *

Memurların yol masraflarının hangi kanuna tevfikan tediye edilecegine dair

Memurlarin tetkikat, tahkikat ve istikşafat gibi muhakkak bir vazife ile vaki olacak seyahatlarda ve cürmümeşhut tahkikatında yol masraflarının 15 Mayıs 1335 tarihli harcırah kararnamesi ve müzeyyelâtı hükümlerine tevfikan mı yoksa 1846 numaralı kanunla tesbit olunan esasa göre mi verileceğinde bazı mal memurluklarınca tereddüt edildiği görülmüştür.

1846 numaralı kanunun mevkii meriyete vaz'ına kadar 1335 tarihli harcırah karar namesinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrası mucibince memuriyeti daime veya muvakkate ile veya esnayı memuriyette bir

438

mesinden naşi bozulmakla yeniden yapılan muhakeme neticesinde : Tedavülü eyadî kaydına ve icra kılınan keşfe istinaden müddeabih bağın zemini Zahide hanım tarafından eşhası mütegayyibeye ferağı icra kılınmak suretile tasarrufundan çıkarılmış ve ahiren hazineye intikal eden mezkûr bağın müddeilere tefviz olunduğu anlaşılmış olduğundan nakız varit olmadığı beyanile hükmü sabıkta israr edilmiştir.

Temyiz eden : Zahide hanım.

Temyiz kararı

Duruşma için tâyin olunan 21/ 10/ 931 tarihine müsadif çarşamba günü vakti muayyeninde hazır bulunan mümeyyezünaleyh Şükrü beyin vicahında ve diğer mümeyyezünaleyh Maile hanımla mümeyyiz Zahide hanımın vekillerine tebliğatı kanuniye ifa edildiği halde gelmediklerinden gıyaplarında hukuk hey'eti umumiyesinde mumaileyh Şükrü beyin izahatı şifahiyesi alındıktan ve müddeti içinde temyiz olunan ısrarı mutazammın olan hükme ait dosyada mevcut bütün evrak okunduktan sonra görüşülüp düşünüldü.

Tapu kayıtlarına ve icra kılınan tetkikat ve keşif neticesine göre hükmü ahir usul ve kanuna uygun olup Temyizen dermeyan olunan itirazlar varit olmadığından reddile hükmü mezkûrun Tasdikına ve aşağıda yazılı temyiz harcının temyiz eden taraftan alınmasına 21/10/931 tarihinde Ekseriyetle karar verilerek usulen tefhim kılındı.

* * *

Sirkati mevsufe

Müteaddit mahallerden mevsufen sirkat ikrarından suçlu eşhastan Halil hakkında ceza kanununun 493, 69, 31, 525 ve 33 üncü maddelerine tevfikan 6 sene ağır hapsine ve müebbeden hidematı ammeden memnuiyetine ve cezası müddetine muadil emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmasına ve cezası içinde mahçurlar hakkındaki kanunu medenî ahkâmının tatbikına dair Aydın ağır ceza mahkemesinden verilen 9-7-931 tarihli hüküm suçlunun temyizine binaen tem-

439

yiz birinci ceza dairesi aliyesince bittetkik hükmün Tasdikına ve tebliğnamenin içtima ahkâmına müteallik fıkrası aleyhe olduğundan reddine dair sadırolunan ilâmı temyizi aleyhine Baş müddei umumilik memuriyeti aliyesince suçlu Halilin ifadesine göre te'cile tâbi eski mahkûmiyeti için infaz sırasında içtima ahkâmının nazara alınmasına müteallik tebliğname talebinin reddedilmek suretile usulün 403 üncü maddesi sarahatına karşı suçlu lehine bir hak ihdas edilmesinde isabet görülemediğinden bu cihete ait kararın ref'i ve hükmün tebliğname dairesinde Tasdikı hususunda ve müddeti kanuniyesi zarfında itiraz edilerek bu baptaki evrak 22-11-931 tarihli itirazname ile birinci riyaset dairesine tevdi edilmekle ait olduğu umum ceza hey'etinde okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

Temyiz kararı

1441 No. lu kanunun 8 inci maddesi sarahatına göre suçlunun eski mahkûmiyetinden dolayı içtima ahkâmının indel infaz nazara alınması iktiza etmesine ve ceza muhakemeleri usulü kanununun 403 üncü maddesi sarahatına nazaran itirazname münderecatı varit olmakla bu cihete ait kararın ref'ine ve mezkûr madde ahkâmı hini infazda C. müddei umumiliğince nazarı itibara alınmak üzere hükmü mezkûrun ber mucibi tebliğname Tasdikına ve 4 lira ilâm harcının suçludan alınmasına 30-11-931 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

* * *

Husumet teveccühü

Mahkemesi: Erzurum asliye hukuk.

Kararın tarihi: 28-12-930 No. 474-24.

Taraflar müddei: Mehmet.

Müddeaaleyh: Erzurum varidatı mahsusa idaresine izafeten vekil avukat Mes'ut Bey.

448

Dava hulâsası: Hilâfı kanun ve selâhiyet müsadere ve satılan rakı bedelleri ve âlât ve edevat ve cezayı nakdi ki cem'an 3056 lira ile ilerde tahakkuk edecek zarar ve ziyan ve faiz ve sairenin tahtı hükme alınması talebine mütedairdir.

Kararın hulâsası: Bu bapta evvelce cari muhakeme neticesinde ittihaz olunan kararın temyizen nakız ve nakza bilittiba tarafların iddia ve müdafaatı dinlenildikten sonra şirketin mevcut ve teşekkül etmediği bir zamanda şirket nam ve hesabına rakılarla âlât ve edevat musadere ve cezayı nakdi ahzi yolsuz ve hilâfı kanun bulunduğundan müddeaaleyh varidatı mahsusa idaresince musadere ve satılan rakı bedelleri olan 2304 lira ve âlât ve edevat bedelleri olan 600 lira ve cezayı nakdi olarak alınan 156 lira ki cem'an 3056 liranın yüzde dört ücreti vekâletle birlikte müddeaaleyh idareden tahsiline zarar ve ziyan ve faiz hakkındaki talebe karşı da ittihazı karara mahal olmadığına dair verilen karar indettemyiz: Hükûmetle iş bankası ve Naçelna şirketi arasında münakit mukavelenamenin üçüncü maddesinde inhisarın 1-6-926 tarihinden itibaren 25 sene devam edeceği muharrer olmasına ve 16 ve 17 inci maddelerinde şirketin filen inhisarı işletmesine mübaşeretine değin inhisara ait muamelâttan bir kısmının varidatı mahsusa idaresince ifa edileceği gösterilmesine ve idare 1-6-926 tarihinde yapılan muamelâtın şirkete izafeten yapılmış olduğu anlaşılmasına nazaran hadisede müddeaaleyh idareye husumetin teveccüh edip etmiyeceğinin teemmül olunmaması ve maamafih yapılan muamelelerin yolunda olup olmadığının tetkik kılınmaması ve bir gûna tahkikat icra olunmaksızın müddeinin iddiayı mücerredesinin kabulile rakı ve âlâtı edevat bedellerile cezayı nakdinin tahsiline karar ittihazı kanuna muhalif olduğundan hükmün nakzına karar verilmiştir.

Yeniden icra kılınan muhakeme neticesinde: Mahkemei temyiz ilânında gösterilen esbap tarafeyn vekillerinin iddia ve müdafaatının tetkik ve mütalea neticesinden müddei vekilinin birinci bozma sebeplerine muhalif olarak işbu üçüncü bozma kararının muhalifi kanun olduğu hakkındaki müdafaatı mahkemece de varit görüldüğünden bilkabul hükmü sabıkta ısrara karar verilmiştir.

Temyiz eden: Erzurum hazine vekili Mes'ut Bey.

Temyiz kararı

Hukuk hey'eti umumiyesince bittetkik: Müddeti içinde temyiz olunan son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyadaki kâatlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Hükûmetle iş bankası ve Naçelna şirketi arasında yapılan mukav le münderecatına göre müddeaaleyh inhisar idaresine husumet teveccüh edip etmiyeceğine ve müsadere keyfiyetinin yolunda olup olmadığının tahkiki lüzumuna matuf bozma kararı varit ve uymak lâzım iken ısrar edilmesi kanuna muhalif olmakla temyiz edilen son hükmün dahi bozulmasına ve temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 4/ 11/ 931 tarihinde esasta ittifak sebebinde ekseriyetle karar verildi.

* * *

Hakaret

Emine ve Vecibe hanımlarla İbrahim çavuşu tahkirden maznun Firuze hanımın bilmuhakeme: Emine hanımı tahkirden C. K. nun 482 inci maddesinin ikinci fıkrası mucibince tayin olunan on gün hapis ve on lira ağır para cezalarına İbrahim çavuş ve Vecibe hanımı tahkirden mezkûr fıkra veçhile mukadder on gün hapis ve on lira ağır para cezasının 69 uncu madde veçhile yarılarının zammile on beş gün hapsine ve 10 lira ağır para cezası alınmasına ve ancak Emine hanımı tahkir fiili karşılıklı vuku bulduğundan mukadder on gün hapis ve on lira ağır para cezasının 485 inci maddesinin ikinci bendi veçhile düşürülmesine ve diğer beş gün hapis ve beş lira ağır para cezasının 89 uncu madde mucibince teciline ve 30 lira zararı manevinin alınarak İbram çavuş ve Vecibe hanıma itasına dair ita kılınan hüküm C. M. U. liğinin talebine binaen temyiz mahkemesi 4 üncü ceza dairei aliyesince tetkik olunarak şiddet sebepleri gösterilmeksizin Emine hanımı tahkirden dolayı maznun Firuze hanıma haddi iptidaiden fazla ceza tayini ve içtima münasebetile para cezaları hakkında C. K. nun 76 ıncı maddesi nazara alınmak lâzım gelirken 69 uncu maddenin tatbiki ve Firuze hanıma Emine hanımı tahkirden dolayı verilen cezanın 485 inci madde ile tamamile düşürülmüş olması itibarile artık ortada cezanın içtimaı için sebep kalmadığından Vecibe hanımı ve İbrahim çavuşu tahkirden dolayı verilen cezanın yarısının tenzil edilmemesi muktazi bulunduğunun düşünülmemesi ve maznun Firuze hanım aleyhine Vecibe hanımla kocası İbrahim çavuşu tahkirden dolayı açılan tahkir davasına ait takibat 1441 No. lu kanun mucibince tecil edildiğine göre bu kerre yapılan

442

duruşma neticesinde bu davaya dair C. M. U. sinin iddiasının sorulması gibi sebeplerden nakz edilmesi üzerine : Üsküdar ceza mahkemesince betekrar icra kılınan duruşma neticesinde : nakza ademi ittibala hükmü sabıkta ısrara dair verilen 18-10-931 T. li karar tekrar müddetinde mahallî C. M. U. liğinden temyiz edilmesine mebni evrakı dava C. Baş. M. U. liği memuriyeti aliyesinin bozma sebepleri varit olduğundan bozulması talebini natık 24-11-931 T. li tebliğnamesile birinci riyaset dairesine tevdi edilmekle ceza heyeti umumiyesinde okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Temyiz kararı

Sureti cereyanı muhakemeye ve münderecatı zabıtnameye nazaran dairei hususiye ilâmında yazılı bozma kararı varit ve uymak lâzımken bazı mütalâa beyanile ısrar edilmesi kanuna muhalif olmakla temyiz edilen son hükmün dahi ceza muhakemeleri usulü kanununun 326 ıncı M. si mucibince bozulmasına ve 8 lira ilâm harcının sonradan haksız çıkacak taraftan alınmasına 30-11-931 tarihinde ittifakla karar verildi.

* * *

İsrar kararı aleyhine itiraz

Yağmadan suçlu eşhastan Bahrinin bilmuhakeme beraetine dair Manisa ağır ceza mahkemesinden verilen 26-10-931 tarihli kararın temyizen tetkiki C. müddei umumiliğinden istida edilmekle temyiz birinci ceza dairei aliyesince tetkik olunarak her ne kadar tebliğnamede suçlulardan Bahriye ait itirazın varit olduğu dermeyan kılınmakta isede delâili mütehassile mahkemece tetkik ve talil edilerek ittihazı karar edilmesine ve C. müddei umumiliğinden her iki suçlu hakkında temyizen mesrut itiraz binnetice takdire taallûk eylemesine nazaran gayri varit görüldüğünden reddine dair sadır olan temyiz ilâmı aleyhine C. baş müddei umumiliği memuriyeti aliyesince hukuku amme ve müdafaa şahitlerinin usulen istima edilmeyerek ifadelerinin okunmasile iktifa edilmesi kanuna muhalif olduğundan ve saireden bahsile tasdik kararı verilmesinde isabet görülemediğinden itirazen bittetkik ref'i ve Bahriye

443

ait beraet kararının bozulması hususunda ve müddeti kanuniyesi içinde itiraz edilerek bu baptaki itiraz evrakı 26-11-931 tarihli itirazname ile birinci riyaset dairesine tevdi edilmekle ait olduğu umum ceza heyetinle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Temyiz kararı

Sureti cereyanı muhakemeye ve delâili mevcude takdiren ittihazı karar edilmiş bulunmasına nazaran 1, 2, 3 üncü itiraz sebepleri varit değil ise de hukuku umumiye ve müdafaa şahitlerinin celp ve istimaları lâzimeden iken ifadelerinin okunmasile iktifa edilmesinin muhalefeti kanuniyesine mütedair 4 üncü sebebi itiraz varit olmakla kararı mutarazunbihin ref'ine ve bu noktadan hükmü mezkûrun ceza muhakemeleri usulü kanununun 326 ıncı maddesine tevfikan bozulmasına bozmada ittifak ve itirazatın reddinde ekseriyetle karar verildi.

* * *

Cezaî mes'uliyet

Ölüme sebebiyet vermekten suçlu İstanbul belediyesi kamyon şöförlerinden Mustafa ve mes'ulünbilmal İstanbul şehremanetinin bilmuhakeme: C. K. nun 455, 465 inci maddelerine tevfikan Mustafanın bir sene hapis ve 30 lira ağır para cezasile mahkûmiyetine ve 1500 lira tazminatın şehremanetinden alınarak ölenin veresesine verilmesine dair hüküm suçlu ve mes'ulünbilmal emanet vekilinin temyizine binaen temyiz dördüncü ceza dairei aliyesince tetkik olunarak: kamyonun harekete başladığı sırada arkasından asılma neticesi olarak hadisenin vukuu kabul olunmasına göre suçlunun bu baptaki tedbirsizliği ve nizam ve kanuna riayetsizliği etrafile izah ve delilleri irae olunmaksızın yazılı olduğu üzere karar verilmesi ve borçlar kanununun 55 inci maddesi mucibince tetkikat icrasile şehremanetinin mes'uliyeti lâzım gelip gelmeyeceğinin araştırılmaması yolsuz olduğundan bahisle bozulup iade edilmekle suçlunun mahkûmiyetini mutazammın hükmü sabıkta ısrara ve mes'ulünbilmale matuf bozma sebebine ittibala İstanbul şehremanetinin ademi mes'uliyetine dair İstanbul asliye ikinci ceza dairesinden verilen 8-10-931 T. li

hükmün ısrar cihetinin suçlu ve ademi mes'uliyet cihetinin de davacı vekilleri tarafından temyizen tetkiki müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dava evrakı C. B. MÜ. U. liği memuriyeti aliyesinin suçlu Mustafaya mütedair hüküm hakkındaki bozma sebebi varit ve uymak lâzımken ısrara karar verilmesi yolsuz olduğundan bu cihetin heyeti umumiyece bozulması ve mes'ulünbilmale müteallik karar hakkındaki itirazın da dairei hususiyece reddi talebini natık 26-11-931 T. li tebliğnamesile birinci riyaset dairesine tevdi edilmekle umum ceza heyetinde okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Temyiz kararı

Hadisenin sureti vukuuna nazaran cezayı istilzam eden tedbirsizlik kanun ve nizamata riayetsizliğinin izahı ve delillerinin iraesi lâzım ve bu noktaya matuf bozma sebebi varit iken ısrar edilmesi kanuna muhalif olmakla temyiz edilen son hükmün dahi C. M. U. K. nun 326 ıncı maddesine tevfikan bozulmasına ve 8 lira ilâm harcının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına vedepo edilen paranın iadesine ve ittibaan verilen karar üzerine davacı tarafından vaki temyizin tetkiki için evrakın dairei hususiyeye verilmesine 30-11-941 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

* * *

Ehliyeti hukukiye

Mahkemesi: Karaman AS. Hukuk hâkimliği.

K. Tarihi: 15/7/930 No. 930 - 341

T. Müddei: Kâzım Hüsnü ve şürekâsı şirketi vekili Mustafa Lûtfi B.

Müddeaaleyh: Hacı İsmail efendi.

Dava hulâsası: Ticarî muamelâttan aralarında cari hesap neticesinde müddeaaleyhten bakiye 2334 lira 74 kuruş alacak tahakkuk etmekle meblâğı mezkûrun tahsili istenmiştir.

Kararın hulâsası: Müddeaaleyhin esas borcu ikrar ve kabul ve ancak

445

yaşının icrayı ticarete gayrı salih ve hâkimden izin dahi lâhik olmadığından nazarı kanunda sual olmaması lâzım geleceği hakkındaki müdafaatı cevabiyeleri şayanı iltifat görülmemiş ve ticarete ehliyeti ise babası ile birlikte ticaret eylemesi pederinin bu hususta kendisine mezuniyet ve salâhiyet bahşeylemiş olduğu cihetle vaki itirazlar gayri varit görülerek müddeabihin maafaiz ve mesarif ve takdir olunan 50 lira ücreti vekâletin tahsiline dair verilen karar indettemyiz: Müddeinin istinat ettiği vesaik şirket firma ve mührünü havi ve şirket namına muharrer olduğu halde şahsan müddeaaleyhten dava edilmesi esbabının müddeiden istizahile bu cihetin tetkik ve halli muktazi iken bundan zuhul edilmesi yolsuz olduğundan mümeyyezünbih hükmün bozulmasına karar verilmiştir. Yeniden icra kılınan muhakeme neticesinde tarafeyn aktin esasını ittifakla kabul ve hususî şirketlerde hukuku aktin âkide raci olacağı ticaret kanununun 525 inci maddesinde musarrah olmasına göre husumet meselesi tevekkuf ve tee ımüle şayan görülmedi, evvel ve ahir dava şirkete mütedair velev birinde olsun def'i gayri mevcut ve ciheti hukukiyede hükkâm tarafeynin iddia ve müdafaasile mukayyet olup istitraden bahsedilen firma meselesi âkit müddeaaleyhin sinni itibarile ticarete ehil olmadığı gayri makul ve meşruunun reddi sadedinde zikredilmiş bir mütalâai hukukiye cümlesinden olup kanun nazarında bihakkın ilzama mütehammil olan âkidin hukuku akitten lâyıkı veçhile mesul olması nassı kanun icabından bulunmasına nazaran nakız gayri varit ve lâzımül imtisal görülemediğinden hükümde ısrara karar verilmiştir.

Temyiz eden: Hacı İsmail.

temyiz kararı

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik: Müddeti içinde temyiz olunan son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Dairei hususiye ilâmında yazılı bozma kararı varit ve ittiba lâzım iken bazı mütalâat beyanile ısrar edilmesi kanuna muhalif olduğundan temyiz edilen son hükmün dahi bozulmasına ve temyiz masrafının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 4/11/931 tarihinde müttefikan karar verildi.

* * *

446

Ziyaa sebebiyet

Mahkemesi: Gaziayıntap H. M.

K. tarihi: 20-6-931

T. Müddei: Gaziayıntap posta ve telgraf müdürü Remzi bey.

Müddeaaleyh: Osman oğlu Vakkas ve kefil Emir zade Vakkas ağalar

Davanın hulâsası: Noterden yapılan mukavele ve şartname ahkâmına binaen posta nakliyatını müteahhit Osman oğlu Vakkas ağanın şoförü ve mümessili tarafından hudut haricine aşırılan mebaliğ ve saireden ez gayri istirdat 163 altın lira ve 262 - 75 gümüş mecidiye ile 179 Türk lirasının maa faiz vesairenin müddeaaleyhlerden asaleten ve kefaleten tahsili talebinden ibarettir.

Kararın hulâsası: Postanın naklinde müddeaaleyhin bizzat bulunduğu ve sariklere karşı müdafaatı lâzime icra ve hatta yaralandığı dinlenen şahitlerin ifadelerile sabit bulunmasına ve vakıada fevkalbeşer bir kuvvet sarfı imkânsızlığı mevcut ve alelhusus müteahhidin hadise karşısında bir gûna sun'u taksiri dahi bulunmadığı tezahur eylemesine ve zatî dava hakkında da ağır ceza mahkemesinden sadır olan kararda mebaliği mesrukanın müsebbiplerinden tahsili lâzım geleceği takarrür eylemesine binaen müddeinin bu baptaki davasının reddine dairdir.

İndettemyiz: Şartnamenin 23 üncü maddesi sarahatı nazarı dikkate alınarak davanın olsuretle tetkik ve halli iktiza ederken bundan zuhul olunması yolsuz olduğundan hükmün nakzına karar verilmiştir. Yeniden icra kılınan muhakeme neticesinde şartnamenin 23 üncü maddesi müeddası posta müdüriyeti tarafından yapılacak idarî bir muamele olmasına ve Halilin müteahhit taralından yolcu olarak alınmayıp şoför tarafından akrabası olduğu ve şoför mahalline alındığı anlaşılmış ve şu suretle de müteahhidin bir gûna teseyyübü görülememesine binaen hükmü evvelde ısrara karar verilmiştir.

Temyiz eden: Müdür Remzi bey

Temyiz kararı

Hukuk heyeti umumiyesinde bittetkik: Müddeti içinde temyiz edildiği anlaşılan son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

447

Şartnamenin 23 üncü maddesi nazarı dikkate alınarak davanın tetkik ve halli lüzumunu tazammun eden bozma kararı varit olup ittiba lâzım iken ısrar edilmesi kanuna muhalif olmakla temyiz edilen son hükmün dahi bozulmasına ve temyiz masrafının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 11-11-931 tarihinde esas ve sebebinde ekseriyetle karar verildi.

* * *

Boşanma

Mahkemesi: Adana asliye hukuk

Kararın tarihi 5-5-931 No. 990

T. Müddei: İbrahim bey.

Müddeaaleyh Zehra H.

Dava hulâsası: Zevcesi Zehra hanımın açtığı nafaka takdiri davasına mukabil şiddetli bir geçimsizlikten müşterek hayatlarının idamesi mümkün olmadığı ve teşebbüsatı sulhiyenin de akim kalmasından ayrılmalarına karar itası ve nafaka davasının dahi birleştirilmesi talebinden ibarettir.

Kararın hulâsası: Zevcenin kocasını darp ve tahkir eylediği istima kılınan şahitlerin ifadelerile teeyyüt ve birlikte geçinmelerine imkân kalmadığı anlaşılmasına binaen kanunu medeninin mevaddı mündericesi ahkâmına tevfikan iki tarafın yekdiğerinden boşanmalarına ve bir sene müddetle müddeaaleyhanın başkasile evlenmemesine ve iki küçüğün anaya ihtiyacı olduklarından validelerine terkine ve her ikisinin nafakaları için mahiye on beş liranın müddeiden tahsiline ve Zehranın kabahatlı bulunmasından kendisi için istediği nafaka iddiasının reddine ve masarif ve sairenin müddeaaleyhaya tahmiline dair verilen karar indettemyiz: Şuhut pusulasının müddeaaleyhaya tebliğ edilmemesi ve şahitlere H. U. M. tarifatı dairesinde ihtarat icra edilmemesi yolsuz olduğu gibi söyledikleri hadiselerin hakikaten vaki olduğuna mahkemece kanaat hasıl olması ve bu kanaatın husulü için bu hadiselere ne suretle ittilâ kesbettiklerinin kendilerinden sorulması ve müddei İbrahimin nafaka için hapsedilmiş olduğu ihbar ve şiddetli geçimsizliğin bu yüzden baş-

448

gösterdiği şahitlerden Süleyman tarafından ifade edilmesine göre bu cihetten tahkik ve istilâm olunmak lâzım gelirken şahitlerden bu yolda hiç bir istizahta bulunulmaması velhasıl davanın lâyık olduğu itina ile tahkikatın istikmal olunmaması kanunu medeninin 150 inci maddesi metin ve ruhuna muhalif ve temyizen serdedilen itirazlar bu itibarla varit olduğundan mümeyyezünbih hükmün bozulmasına karar verilmiştir. Yeniden cereyan eden muhakeme neticesinde: Şuhut pusulasının müddeaaleyhe tebliğine mecburiyeti kanuniye görülmemesine ve her zaman olduğu gibi ihtarat yapıldığı halde zuhulen zapta kaydedilmemesine ve bu esbap ile diğer irae olunan esbabı nakziye usulü muhakemeye muhalefet teşkil eylemekle beraber mezkûr esbabı nakziye şuhut ve esbabı sübutiyeye mütedair bulunmasına ve boşanma hususunda hâkim beyyinatı serbestçe takdir eylemesi kanunu medeninin 150 inci maddesinin 4 üncü bendi iktizasından bulundmasına ve bu itibarla temyiz ikinci hukuk dairesince usule muhalif olduğu dermeyan olunan kusur ve hatanın lâhik olan hükmü tağyir edecek mahiyette görülememesine ve zabıtname mündericatına ve nakzolunan mezkûr hükümde irae olunan esbap mefadına nazaran nakız esbabı varit ve şayanı ittiba görülemediğinden hükmü sabıkta ısrara karar verilmiştir.

Temyiz eden: Zehra H.

Temyiz kararı

Hukuk heyeti umumiyesince bittetkik: Müddeti içinde temyiz olunan son hükmün ısrarı mutazammın olduğu anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü.

Şuhut pusulasının müddeaaleyhaya tebliği ve şahitlere ihtarat icrası ve tarafeyn arasında şiddetli geçimsizlik mevcut olduğuna mahkemece kanaat husulünü teyit edecek esbabın tahkik ve tamiki ve şahit Süleymanın ihbarı veçhile müddeaaleyhin kocasını nafaka meselesinden hapis ettirip ettirmediğinin istilâmı lüzumunu tazammun eden bozma kararı varit ve uymak lâzım iken bazı mütalâat serdile ısrar edilmesi kanuna muhalif olduğundan son hükmün dahi bozulmasına ve temyiz masrafının ilerde haksız çikacak taraftan alınmasına 4-11-931 tarihinde esasta ittifakla sebebinde ekseriyetle karar verildi.

* * *

449

Borçlunun iflâs talebi

Mahkemesi : Kastamonu asliye hukuk.

Tarihi : 15/1/1531

Müddei: Benli zade Hüseyin Rüştü efendi.

Dava: Hali acizde bulunduğundan bahsile iflâsına karar verilmesini istemiştir.

Temyiz olunan kararın hülâsası: Müddeinin hüsnü niyetle hareket ettiği anlaşılamadığından talebinin reddine karar verilmiştir.

Temyiz eden: Müddei vekili.

Temyiz kararı

Temyiz istidasının müddetinde verildiği anlaşılmakla icabı düşünüldü.

Borçlu iflâsını talep edebilirse de mahkeme bu talebin muhik olup olmadığını takdire salâhiyettar olup bu talebin sui niyete makrun olduğuna mahkemece kanaat hasıl olmasına mebni kararın Tasdikına ve aşağıda yazılı temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 16/2/931 tarihinde ittifakla karar verildi.

* * *

Salâhiyet itirazı

Mahkemesi: İstanbul ikinci ticaret.

Tarihi: 1/11/930 Numarası: 852

Alacaklı: M. Murat bey vekilleri.

Borçlu: Bolvadında Nuri efendi.

Temyiz olunan kararın hülâsası: İtirazın tevsik edilmemesine binaen reddine karar verilmiştir.

Temyiz eden: Borçlu

Temyiz kararı

Temyiz istidasının müddetinde verildiği anlaşılmakla icabı düşünüldü.

Salâhiyet itirazı esasen varit olmamakla beraber takibe esas olan senette de İstanbul mahkemesinin salâhiyeti kabul edilmiş olmakla mezkûr kararın Tasdikına ve aşağıda yazılı temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 16/2/931 tarihinde ittifakla karar verildi.

da vukubulacak itilâf tarikile tevhiden tek bir tahkikata raptedilebilir. Böyle bir itilâf bulunmazsa müşterek mafevk mahkeme kararile birleştirilebilir. Bu tevhit aynı suretle tekrar tefrik edilebilir. Fakat birden ziyade işlerin tevhidine karar verilmeksizin de sırf irtibat hadisesi dolayısile bütün bu işler için onlardan biri hakkında salâhiyettar olan her bir mahkemede mahallî bir salâhiyet tesis olunur (P 13).

Birden ziyade mahallî salâhiyeti haiz mahkemeler arasında kaideten zaman itibarile tekaddüm edene bakılır. [1] Fakat iş müşterek mafevk mahkeme tarafından diğer salâhiyettar mahkemeye de verilebilir (P. 12). Bundan başka icabî (P. 14), selbî (P. 19) salâhiyet ihtilâflarında müşterek mafevk mahkemenin karar vermesi lâzımdır ve yine haddizatında salâhiyettar olan mahkemenin istisnaî bir surette hâkimlik vazifesinin icrasında bir manii zuhur ederse yahut huzurunda yapılacak muhakemeden ammenin emniyeti noktasından bir tehlike melhuz ise (P 15) kararı verecek mahkeme yine yüksek mahkemedir. Her hangi alelâde mahallî bir salâhiyet bulunamayan ve bundan dolayı salâhiyettar olarak bir mahkeme gösterilmesi lâzım gelen (P. 3) halden daha evvel yukarıda bahsolunmuş idi.

Usulü muamele :

Her mahkeme kendi salâhiyetini re'sen tetkik eder. Bununla beraber bu kaide mutlak surette sırf şey'î salâhiyet noktasından caridir (P. 6). Mahal itibarile salâhiyete gelince bu salâhiyeti mahkeme son tahkikat açıldıktan sonra ancak müttehimin (Angeklagte) itirazı üzerine tanımamazlık edebilir. (P. 18). Bu itiraz ilk tahkikatın kapandığı yahut böyle bir tahkikat vukubulmamış ise duruşmada açılma kararının okunduğu andan sonra artık dermeyan olunamaz (P 16). İşbu biribirinden farklı muamelenin sebebi şudur: Mahal itibarile salâhiyet hakkındaki kaide idarei maslahat (Opportunität) mülâhazasına müstenittir. Halbuki şey'î salâhiyet hudutlarına riayette hiç olmazsa mahkemenin sureti terekküp itibarile tazammun ettiği teminatın ihlâl edilememesi noktasından bir amme menfaatı mevcuttur. Bunun içindir ki her mahkeme halledilecek hadisenin salâhiyeti haricinde kaldığını duruşma esnasında anlasa dahi salâhiyettar olmadığını beyan etmek mecburiyetindedir (P 266, 270). Fakat hadise daha aşağı sınıfta bir mahkemeye ait olmasından dolayı böyle bir beyanda bulunamaz (P. 269) aynı veçhile birden ziyade ceza işlerinin tevhidi suretile bir mahkemenin şey'î salâhiyeti aşağıya doğru tevsi edilir ise de yukarıya doğru tevsi olunamaz [P. 2].

Salâhiyet kaidelerinin yanlış tatbıkı halinde ne suretle halli mesele

[1] Esas ittihaz olunacak usulî muameleyi tahkikatın açılması teşkil eder.

edileceğine gelince bu aşağıdaki izahat sırasında anlaşılabilecektir. Bununla beraber burada şu hususiyetleri göstermeğe ihtiyaç vardır: Salâhiyet hakkındaki karar tahkikat için verilmiş ise bu karar son tahkikat hakkında meriyetini muhafaza eder [P. 17]. Münferit tahkikat muameleleri alâkadar mahkemenin bunlar hakkında salâhiyeti haiz olmamasından dolayı hükümsüz değildir [1] [P. 20]. Tehirde tehlike bnlunması da gayrı mahdut bir salâhiyet tesisine sebep olur [P. 21].

FASIL: 3

Hâkimlik memuriyeti *(Richteramt)*

Meslek hâkimliği (Das Berufsrichtertum):

Hâkimin mühim ve mes'uliyetle dolu olan memuriyeti ondan mahsusî bir takım vasıflar talebetmektedir.

Evvel emirde hukuku amme noktasından tam bir surette medenî hakları istimal ehliyeti şarttır. Kanun buradaki şartları gayet tabiî addettiği için bunlara yalnız menfi noktadan temasetmiştir. Şöyle ki bedenî yahut aklî bir sakatlıktan ileri gelen ehliyetsizlik memuriyetin nez'ini mucip olur [2]. Ve bir kürek cezasına ve memuriyetin ziyaına mahkûmiyet hâkimliğe daimî surette ehliyetsizliği ve şerefli haklardan (bürgerliche Ehrenrechte) mahrumiyet te hâkimlik iktisabına muvakkaten ehliyetsizliği intaceder. Rayih mahkemesi azaları bundan başka 35 yaşını ikmal etmiş olmak ta şarttır (G 125 II).

Fakat yetmiş senelik vazıı kanun, hâkim olmak için erkek cinsine mensubiyeti gayet tabiî bir şart addettiğinden bunu sarih surette zikretmeyi zarurî saymamıştır. Bunun içindir ki hilâfına olarak kanunun bir iradesi, şeklî bir beyana mühtaç görülmüştür. Bu beyan kadınların hukukî işlere ait memuriyet ve mesleklerde bulunabilmeleri hakkındaki 11 Temmuz 1922 tarihli kanunda yapılmıştır. O vakitten beri hâkimliğe ehliyet kadınlar tarafından da iktisap olunabilir.

Bundan sonra kanunun talebettiği ilmî bir tahsilde lâzımdır. Bu malûmat için asgarî haddolarak teşkili mehakim kanununun 2 inci maddesi evvelâ üç senelik bir tahsil devresi koymuştur. Bu devre

[1] Meselâ tevkif müzekkeresi, zabıt gibi.

[2] İşbu memuriyetin nez'i şartları ve şekilleri Rayih mahkemesi azası noktasından teşkili mehakim kanunu 128 ve sonraki maddesile ve diğerleri noktasından müttehit devletler hukuku ile tâyin olunmuştur.

452

nihayetinde bir imtihan vardır. Bundan sonra üç senelik bir amelî ihzar devresi geçirilir. Bunu da ikinci bir imtihan tâkibeder. Bu devreler memleket kanunlarile uzatılabilir. Mezkûr memleketler bu hakkı ekseriyetle istimal etmişlerdir. Bunların bir ara imtihanı daha koyabilecekleri hakkında bir kayıt yoktur. Bununla beraber kendilerini buna da salâhiyettar addetmektedirler. Bundan başka bir Alman fakültesinde profösör bulunan kimseler de hâkimliğe tâyin olunabilir. (G. 4)

Teşkili mehakim kanunu imtihanların ve iktisabedilen malûmatın muteberiyeti noktasından Almanya dahilinde devlet itibarile bir tahdidi prensip olarak kaldırmıştır (G 3, 5). Fakat tatbikatta hiç bir kimsenin kendi vatanı olan devletten başka bir devlette istihdam olunmak fikri olmadığı görülmektedir. Elde edilen ehliyet hiç bir zaman hâkimlik için bir iddia temin etmez. Bu memuriyet daha ziyade memleket hukukile muayyen nizamlar dairesinde tâyin suretile verilir. Yalnız Rayih mahkemesi azaları hakkında kanun şu hükümleri koymuştur : Bunların tâyinleri Rayihstratın talebi üzerine Rayih reisi tarafından yapılır (G 125 I). Kazaî vazifeleri muvakkat olarak ifa ehliyeti gene memleket hukuku ile tanzim olunmuştur (G 10). Bu muvakkat hâkimlik hâkim yetişmesine ve asıl hâkimlerin işlerinin azalmasına yarar.

Meslek hâkiminin hukukî vaziyeti teşkili mehakim kanunu (G 1) ve teşkilâtı esasiye kanunu (madde 102) tarafından zamân altına alınan kazaî kuvvet hakkındaki istiklâl ile temayüz eder. Garantiler şunlardır:

Hâkim lâyenazil olmak üzere tâyin olunur (G 6). Deruhte edieln hâkimlik keyfî surette nez'olunamaz (G 8). Hâkimliğin ref'i ancak kanunî bir sebebe müstenit olarak ve kazaî tarikte olabilir (G 104). Rayih mahkemesi azaları hakkında (G 126-129) uncu maddelerde hususî şartlar ve kaideler kabul olunmuştur. Hâkimliğin ölünceye kadar nez'edilmemesile sin noktasından bir tahdidin kabili telif olup olmadığını teşkilâtı esasiye kanunu (R V 104 I cümle 3) müsbet surette halletmiştir. O vakitten beri bu suretle sin tahditleri ekseri memleketlerde kabul olunmuştur. Zikrolunan prensipler teşkilât tebeddülleri halinde (G 8 III) ve muin hâkimlikler noktasından kabili tatbik değildir. Bu itibarla teşkili mehakim kanunu bu sonuncular hakkında - fakat tabiî ancak müctemi mahkemeler sahasında hususî hükümler koymuştur.

Rayih mahkemesinde muin hâkim (Hilfsrichter) bulundurmıya aslâ cevaz yoktur (G 132). Oberlânt mahkemesinde muin hâ-

453

kimliği ancak daimî olarak tâyin edilmiş olan hâkimler yapabilir (G 118). Lânt mahkemelerinde gerçi daimî olmıyan bir hâkimin terfiki caizse de bu bapta bazı ihtirazî kayıtlar konmuş ve diğer noktalarda memleket kanunları esas tutulmuştur (G 70). Nihayet her hâkimin sabit bir maaş alacağı (G 7) ve bu maaş hakkında bilâkaydü şart kabili dava bir iddiaya malik olduğu (G 9) esası vazolunmuştur.

Esas itibarile hâkimlik ehliyetini haiz olan bir kimse bir muayyen hadisede işe yahut maznuna veya mutazarrıra münasebeti veyahut ta aynı tahkikatın muhakemeye mütaallik evvelki muamelelerinde bulunmuş olması noktasından hâkimliği icradan memnu olabilir. Kanunen böyle bir memnuiyeti mucip olan sebepler ceza muhakemesi usulü kanununun 22 inci ve sonraki maddelerinde birer birer sayılmıştır. Fakat gene aynı sebeplerden dolayı ve bundan başka tarafgirlik şaibesinden dolayı gene bir hâkim iki tarafca reddolunabilir (G 24). Hâkim dahi bizzat kendisinin tarafgir olduğunu beyanedebilir (G 30). Kat'î bir muayyen müddete tâbi tutulmuş (P 25) ve fakat hususî bir şekil tasrih edilmemiş olan ret talebi reddedilen hâkimin mensup olduğu mahkemeye yapılmak lâzımdır. Ret sebebi hakkında kanaatbahş derecede bir isbat aranır ve reddolunan hâkim bu bapta dinlenir (P 26). Reddedilen hâkim bulunmadığı halde geri kalan hey'et karar itası için kanunen lâzımgelen nisabı haiz oldukça - münferit noktalarda bazı tadillerle beraber - ret talebi hakkında aynı mahkeme karar verir. Aksi takdirde mafevk mahkeme karar verir (P 27). Talebin varit görünmediğine dair olan kararlara karşı iptal yoluna gidilebilir. Ret, duruşma haricindeki karar hâkimi (erkennende Rihter) hakkında ise bu iptal (Anfechtung) hükmün iptalile birlikte olur. Aksi halde acele itiraz (sofortige Beschwerde P. 311) yoluna gidilir. (G 28). Reddolunan hâkim bu arada ancak tehiri caiz olmıyan muameleleri yapar. (P 29)

Meslekten olmıyan hâkimlerin iştiraki:

Evailde kaza işi halk işi idi. Hukuk halkta yaşıyordu. Onun düşünüşüne, hissiyatına uygun idi. İptidaî cemiyet hayatında ancak basit hukuk tasavvurları hâkim idi. Hukuk ilmi, tahsil görmüş hukukçular yok idi. Hükümler tesadüfen intihap olunmuş nahiye sakinlerinden her hangi biri, daha sonra da irae edilmiş bir halk mümessili (Schöffen) tarafından teklif ve halk meclisi tarafından (Von dem Umstand) tasvip olunurdu (Volksvort). Hâkim hükmeden değil belki davayı idare eden kimse idi.

Yavaş yavaş hukuk daha geniş bir şümul iktisabetti ve daha irifft bir hal aldı. Bunu ecnebî hukukunun kabulü tâkibetti. Bu da

454

T. C.
ADLİYE VEKÂLETİ
İS. ve NEŞRİYAT
MÜDÜRLÜĞÜ

İCRA ve İFLÂS KANUNU

Kanun Numarası 2004 *Kabul tarihi 9 - VI - 932*

CEZRİ MATBAA
1932

455

İcra ve İflâs Kanunu

Kanun Numarası: 2004 *kabul tarihi; 9-VI-1932*

BİRİNCİ BAP

Teşkilât ve muhtelif hükümler

İcra daireleri ve memurları

Madde 1 — Her asliye mahkemesinin kaza dairesinde lüzumu kadar icra dairesi bulunur.

Her dairede Adliye vekâletince tayin edilecek bir icra memurile ihtiyaca göre muavin ve mahallerince tayin olunacak kâtip ve mübaşir ve sair müstahdemler bulunur.

Ayrıca icra memuru olmıyan yerlerde bu vazife mahkeme başkâtipleri tarafından görülür.

Adliye vekâleti tensip edeceği sulh mahkemelerine bu mahkemelerin salâhiyetli oldukları işlerde icra salâhiyetini verebilir. Bu halde icra vazifesi mahkeme kâtibi tarafından ifa olunur.

Birden ziyade asliye mahkemesi olan şehirlerde Adliye vekâleti icra dairelerini bir arada bulundurmağa ve ayni tetkik merciine bağlamağa salâhiyetlidir.

İflâs daireleri

Madde 2 — Her asliye mahkemesinin kaza dairesinde lüzumu kadar iflâs dairesi bulunur.

Birinci madde hükmü iflâs daireleri hakkında da caridir.

İcra ve iflâs dairelerinin birleştirilmesi

Madde 3 — İcra ve iflâs işleri bir dairede birleştirilebilir.

Tetkik mercii

Madde 4 — İcra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların tetkik mercii mahkeme reisi veya hâkimi ve bulunan yerlerde müstakil icra hâkimlerile muavinleri yahut kanun mucibince bu vazife kendilerine verilmiş olan hâkimlerdir.

172 inci maddede yazılı itirazların tetkik mercii ticaret davasını gören mahkemedir.

İcra salâhiyetini haiz sulh mahkemelerinin muamelelerine karşı vuku bulacak şikâyet ve itirazların tetkik mercii o mahkemenin hâkimidir.

Bu kanunda gösterilen haller müstesna olmak üzere tetkik merciinin vereceği kararlar kabili temyiz olmayıp kat'îdir.

Memur ve müstahdemlerin mes'uliyeti

Madde 5 — İcra ve iflâs memurları ve muavinleri ve icra ve iflâs dairelerinin kâtip ve mubaşir ve müstahdemleri, kusurlarından ileri gelen zarar ve ziyandan mes'uldürler. Bu zarar ve ziyan davasına mahkemede bakılır.

Devletin mes'uliyeti

Madde 6 — Mutazarrır sabit olan zarar ve ziyanını kusuru yapandan veya kefilinden ister. Bunlardan istıfası mümkün olmazsa Devletten ister. Bu takdirde Hazinenin asıl mes'ullere ve kefillerine rucu hakkı mahfuzdur.

Devlet mes'uliyetine iştirak eylediği vazifedarlardan teminat isteyebilir.

Zarar ve ziyan davasının müruru zamanı

Madde 7 — Zarar ve ziyan davası, mutazarrır olan tarafın zararı öğrendiği günden bir sene ve her halde zarar ve ziyanı mucip filin vukuundan on sene geçmesile müruru zamana uğrar.

Şu kadar ki zarar ve ziyan cezayi mucip bir filin neticesi olup ta ceza kanunları bu fili daha uzun bir müddetle müruru zamana tâbi tutmakta ise hukuk davasında da ceza müruru zamanı cari olur.

Zabıtlar

Madde 8 — İcra ve iflâs daireleri yaptıkları muamelelerle, kendilerine vaki talepler ve beyanlar hakkında zabıt tutarlar.

Alâkası olan kimse bu zabıtları görebilir ve bunların suretini alabilir.

İcra ve iflâs dairelerinin zabıtları, hilâfı sabit oluncıya kadar muteberdir.

Para ve değerli eşyanın tevdii

Madde 9 — İcra ve iflâs daireleri aldıkları paraları ve kıymetli evrak ve değerli şeyleri nihayet ertesi günü sağlam bir bankaya ve bulunmıyan yerlerde mahkeme veya icra sandıklarına bırakmağa mecburdurlar.

Ret kararı

Madde 10 — İcra ve iflâs işlerile meşgul memur ve müstahdemler.

1 - Kendisinin,

2 - Karısının, nişanlısının yahut kan ve sıhrî usul ve füruunun veya üçüncü derece dahil olmak üzere bu dereceye kadar olan kan ve sıhrî civar hısımlarının,

3 - Kanunî mümessili veya vekili yahut müstahdemi bulunduğu bir şahsın menfaati olan işleri göremeyip derhal tetkik merciini haberdar etmeğe mecburdur. Tetkik mercii müracaatı varit görürse o işi diğer bir memura, bulunmıyan yerlerde kâtiplerden birine verir.

Memnu işler

Madde 11 — Tetkik vazifesini gören hâkimler ve icra ve iflâs memur ve müstahdemleri, dairelerince takip edilmekte olan bir alacak veya satılmakta bulunan bir şey hakkında kiminle olursa olsun kendileri veya başkaları hesaplarına bir akit yapamazlar. Yaparlarsa hükümsüzdür.

154

İcra dairelerine ödeme

Madde 12 — İcra dairesi takipte bulunan alacaklı hesabına verilen paraları kabule mecburdur. Bununla borçlu borcundan kurtulur.

Teftiş, inzibatî tedbirler

Madde 13 — Tetkik vazifesini gören hâkimler icra ve iflâs dairelerini murakabe ederler. Bu daireler Cumhuriyet müddei umumilerinin daimî murakabesi altında olup en az senede bir defa teftiş olunur.

Görülecek hata veya kusurlardan dolayı icra ve iflâs memur ve muavinleri hakkında Adliye vekâletince aşağıdaki inzibatî cezalardan her hangi biri tatbik olunur.

1 - Tevbih,
2 - Dörtte üçünü geçmemek üzere aylıktan kesme,
3 - Altı ayı geçmemek üzere işten el çektirme,
4 - Azil.

Bunlardan tevbih ve aylıktan kesme cezalarına tetkik mercii vazifesini gören hâkim dahi karar verebilir. Bu karar aleyhine Adliye vekâleti memurin inzibat komisyonunda itiraz olunabilir.

Ancak hâkim sınıfından tayin olunan icra ve iflâs memurları hakkında hâkimler kanunu hükümleri caridir.

İnzibatî cezalar adlî takiplere mani değildir.

Nizamname ve temyiz içtihatları

Madde 14 — İcra Vekilleri Hey'eti bu kanuna dair nizamnameler çıkarır.

İcra ve iflâs işlerine ait temyiz içtihatları, muntazaman neşir ve tamim edilir.

Harçlar

Madde 15 — İcra ve iflâs harçlarını kanun tayin eder.

Kanunda hilâfı yazılı değilse, bütün harç ve masraflar borçluya ait olup neticede ayrıca hüküm ve takibe hacet kalmaksızın tahsil olunur.

Şikâyet ve şartları

Madde 16 — Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere icra ve iflâs dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hâdiseye uygun bulunmamasından dolayı tetkik merciine şikâyet olunabilir. Şikâyet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten beş gün içinde yapılır.

Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz süründemede bırakılmasından dolayı her zaman şikâyet olunabilir.

Şikâyet üzerine yapılacak muameleler

Madde 17 — Şikâyet tetkik merciince kabul edilirse şikâyet olunan muamele ya bozulur, yahut düzeltilir. Memurun sebepsiz yapmadığı veya geciktirdiği işlerin icrası emrolunur.

Muhakeme usulleri

Madde 18 — Tetkik merciine arzedilen hususlarda basit usulü muhakeme tatbik olunur. Şu kadar ki talep ve cevaplar istida ile olabileceği gibi ifade zaptettirmek suretile de olur.

459

Kanunda sarahat bulunmıyan hallerde tetkik mercii veya ticaret mahkemesi iki taraf arasında duruşma yapılmasına lüzum olup olmadığını takdir eder. Duruşma en kısa müddet içinde yapılarak karara raptolunur.

1 - Müddetler : Başlaması ve bitmesi

Madde 19 — Gün olarak tayin olunan müddetlerde ilk gün hesaba katılmaz.

Ay veya sene olarak tayin olunan müddetler ayın veya senenin kaçıncı günü işlemeğe başlamış ise biteceği ay veya senenin ayni gününde ve müddetin biteceği ayın sonunda böyle bir gün yoksa ayın son gününde, sonuncu gün bir tatile tesadüf ederse tatili takip eden günde biter.

Müddet son günün akşamı tatil saatinde bitmiş sayılır.

Müddetlerin değiştirilmemesi

Madde 20 — Bu kanunun tayin eylediği müddetleri değiştiren bütün mukaveleler hükümsüzdür. Ancak her hangi bir müddetin geçmesinden istifade hakkı olan borçlu bu hakkından vazgeçebilir. Bu vazgeçme üçüncü şahıslara tesir etmez.

İcra tebliğleri

Madde 21 — İcra dairelerince yapılacak tebliğler yazı ile olur.

İcranın durdurulması

Madde 22 — Şikâyet, tetkik merciince karar verilmedikçe icrayi durdurmaz.

Kanundaki ıstılahlar

Madde 23 — Bu kanundaki ma'nasına göre:

(İpotek) tabiri ipotekleri, ipotekli borç senetlerini, irat senetlerini, eski hukuk hükümlerine göre yapılmış gayrımenkul rehinlerini, gayrimenkul mükellefiyetlerini, bazı gayrimenkuller üzerindeki hususî imtiyazları ve gayrimenkul teferruatı üzerine terhin muamelelerini;

(Menkul rehni) tabiri teslimi meşrut rehinleri, hayvan rehinlerini, hapis hakkını, alacak ve sair hakların terhinini;

Sadece (rehin) tabiri menkul ve gayrimenkul rehinlerini ihtiva eder.

(Gayrimenkul) tabiri gemilere de şamildir.

İKİNCİ BAP

İlâmların icrası

1 - Para ve teminattan başka borçlar hakkında ilâmların icrası

Menkul teslimi

Madde 24 — Bir menkulün teslimine dair olan ilâm icra dairesine verilince icra memuru bir icra emri tebliği suretile borçluya beş gün içinde o şeyin teslimini emreder.

İcra emrinde: Alacaklı ve borçlunun ve varsa mümessillerinin isim ve şöhret ve ikametgâhları, hükmü veren mahkemenin ismi ve hükmolunan şeyin neden ibaret olduğu ve olbaptaki ilâmın tarih ve numarası ve tetkik merciinden veya temyiz yahut iadei muhakeme yolile ait olduğu mahkemeden icranın geri bırakılması hakkında bir karar getirilmedikçe cebrî icraya devam olunacağı yazılır.

Borçlu, bu emri hiç tutmaz veya eksik bırakır ve hükmolunan menkul veya misli yedinde bulunursa elinden zorla alınıp alacaklıya verilir.

Yedinde bulunmazsa ilâmda yazılı değeri alınır. Vermezse ayrıca icra emri tebliğine hacet kalmaksızın haciz yoliyle tahsil olunur. Değeri ilâmda yazılı olmayıp ta ihtilâflı bulunursa icra memuru tarafından takdir olunur.

Hükmolunan menkulün değer bahası borsa veya ticaret odalarından, olmıyan yerlerde icra memuru tarafından intihap olunacak ehli vukuftan sorulup alınacak cevaba göre tayin edilir.

Alâkadarların bu hususta tetkik merciine şikâyete hakları vardır.

Çocuk teslimi

Madde 25 — Çocuk teslimine dair olan ilâm icra dairesine verilince icra memuru 24 üncü maddede yazılı şekilde bir icra emri tebliği suretile borçluya beş gün içinde çocuğun teslimini emreder. Borçlu bu emri tutmazsa çocuk nerede bulunursa bulunsun ilâm hükmü zorla icra olunur.

Çocuk teslim edildikten sonra diğer taraf haklı bir sebep olmaksızın çocuğu tekrar alırsa ayrıca hükme hacet kalmadan zorla elinden alınıp öbür tarafa teslim olunur.

Gayrı menkul tahliye ve teslimi
1 - Borçlunun elinde ise

Madde 26 — Bir gayri menkul veya bir geminin tahliye ve teslimine dair olan ilâm icra dairesine verilince icra memuru 24 üncü maddede yazılı şekilde bir icra emri tebliği suretile borçluya beş gün içinde hükmolunan şeyin teslimini emreder.

Borçlu gayri menkulü veya gemiyi işgal etmekte iken bu emri tutmazsa ilâmın hükmü zorla icra olunur.

Alacaklıya teslim olunan gayri menkule veya gemiye haklı bir sebep olmaksızın tekrar giren borçlu ayrıca hükme hacet kalmadan zorla çıkarılır.

Bunların içinde bulunup ta ilâmda dahil olmıyan eşya çıkarılarak borçluya teslim ve hazır değilse vekiline veya ailesi halkından veyahut müstahdemlerinden reşit bir kimseye tevdi olunur. Bunlardan da kimse bulunmazsa mezkûr eşya masrafı ilerde borçluya ödetilmek üzere peşin olarak alacaklıdan alınıp emin bir yerde veya alacaklının yedinde

hıfzettirilir ve icra dairesince hemen yapılacak tebligat üzerine borçlu eşyanın bulunduğu mahalde ise beş ve değilse otuz gün içinde eşyayı almaktan veya masrafı ödemekten imtina eder yahut lüzum görülürse icra memuru tetkik merciinin kararile bunları satıp tutarından masrafı ifa eder. Fazla kalırsa borçlu namına sağlam bir bankaya yatırılır.

Gayri menkul üçüncü şahıs elinde ise

Madde 27 — Gayri menkul, üçüncü bir şahıs tarafından davadan sonra ve hükümden evvel tapuya tescil edilmiş bir akte müsteniden işgal edilmekte ise alacaklı borçlunun o şahsa karşı malik olduğu hakları haiz olur. Bu şıkkı ihtiyar etmezse borçlusuna karşı tazminat davası açabilir. Şu kadar ki suiniyet sahibi üçüncü şahıslara karşı umumî hükümler mahfuzdur.

Gayrımenkul davalarında hükümlerin tapu idarelerine tebliği

Madde 28 — Gayrimenkul davalarında davacının lehine hüküm sadır olduğu takdirde mahkeme davacının talebine hacet kalmaksızın hükmün tefhimi ile beraber hulâsasını tapu dairesine bildirir. Tapu dairesi bu ciheti hükmolunan gayrimenkulün kaydına şerh verir. Bu şerh tasarruf hakkının her hangi bir şekilde kullanılmasına mani olmaz.

Gayrimenkul davası ileride davacının aleyhine kat'ileşirse mahkeme derhal bu hükmün hulâsasını da tapu dairesine bildirir.

3 - Gayrimenkul hakkındaki hükümden sonra yedin tebeddülü

Madde 29 — Hükmün tapu dairesine bildirilmesinden sonraki tebeddüllerin icra muamelelerine tesiri olmaz. Hükümde gösterilen yer kimin yedinde ise ondan alınıp alacaklıya teslim olunur.

Şu kadar ki; o yerde bulunan üçüncü şahıs yedini veya mülkiyetini borçludan telâkki etmeyip doğrudan doğruya işgal ettiğine dair tapu kaydi gösterirse mahkemeye müracaatla dava açması için kendisine yedi gün mühlet verilir. Bu müddet içinde dava açılırsa icra geri bırakılır.

Bir şeyin yapılmasına dair olan ilâmlar

Madde 30 Bir işin yapılmasına mütedair ilâm icra dairesine verilince icra memuru 24 üncü maddede yazılı şekilde bir icra emri tebliği suretile borçluya ilâmda gösterilen müddet içinde ve eğer müddet tayin edilmemişse işin mahiyetine göre başlama ve bitirme zamanlarını tayin ederek işi yapmağı emreder.

Borçlu muayyen müddetlerde işe başlamaz veya bitirmez ve iş diğer bir kimse tarafından yapılabilecek şeylerden olur ve alacaklı da isterse yapılması için lâzımgelen masraf icra memuru tarafından ehlivukufa takdir ettirilir. Bu masrafın ilerde hükme hacet kalmaksızın borçludan tahsil olunup kendisine verilmek üzere ifasına alacaklı muvafakat ederse alınıp hükmolunan iş yaptırılır. Muvafakat etmezse ayrıca hükme hacet kalmadan borçlunun kâfi miktarda malı haciz ile paraya çevrilerek o iş yaptırılır.

İlâm, bir işin yapılmamasına mütedair olduğu takdirde icra dairesi tarafından ilâmın hükmü borçluya ayni müddetli bir emirle tebliğ olunur. Bu emirde ilâm hükmüne muhalefetin 343 üncü maddedeki cezayi müstelzim olduğu yazılır.

İrtifak haklarına mütedair ilâmlar

Madde 31 — Bir irtifak hakkının kaldırılmasına yahut öyle bir hakkın tahmiline mütedair ilâm icra dairesine verilince icra memuru 24 üncü maddede yazılı şekilde beş günlük bir icra emri gönderir, Borçlu muhalefet ederse ilâmın hükmü zorla icra olunur.

II - Para ve teminat verilmesi hakkındaki ilâmların icrası

İcra emri ve mündericatı

Madde 32 — Para borcuna veya teminat verilmesine dair olan ilâm icra dairesine verilince icra memuru borçluya bir icra emri tebliğ eder. Bu emirde 24 üncü maddede yazılanlardan başka hükmolunan şeyin cinsi ve miktarı gösterilir ve nihayet beş gün içinde ödenmesi ve bu müddet içinde borç ödenmez veya hükmolunan teminat verilmezse tetkik merciinden veya temyiz yahut iadei muhakeme yolile ait olduğu mahkemeden icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirilmedikçe cebrî icra yapılacağı ve bu müddet içinde 74 üncü madde mucibince mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapis ile tazyik olunacağı ve hakikate muhalif beyanda bulunursa hapis ile cezalandırılacağı ihtar edilir.

Bir şahıs hakkında para borcuna dair birden ziyade ilâmın icrası ayni günde istenmişse icra dairesi bunların icra emirlerini ayni zamanda tebliğ eder.

İcranın geri bırakılması

Madde 33 — Tetkik mercii, borçlunun istidası üzerine borcun itfa veya imhal edildiği, resmî yahut ikrar edilmiş bir vesika ile anlaşıldığı veya ilâm müruru zamana uğradığı takdirde icranın geri bırakılmasını emreder. Bu hallerin haricinde tetkik merciince icra geri bırakılamaz.

Geri bırakılma talebinin kabul veya reddine mütedair olan kararlar on gün içinde temyiz olunabilir.

III - Müşterek hükümler

İcranın nereden isteneceği

Madde 34 — İlâmların icrası her icra dairesinden talep olunabilir. Alacaklı ikametgâhını değiştirirse takibin yeni ikametgâhı icra dairesine havalesini istiyebilir.

Takibin başlanması

Madde 35 — Takip, ilâmın icra dairesine tevdii ile başlar. İstiyen alacaklıya kayit numarasını mübeyyin bedava ve pulsuz bir ilmühaber verilir.

Zammı lâzımgelen müddetler ve mühletler

Madde 36 — İcra emirlerinde yazılı müddetlere kanunen zammı lâzımgelen müddetler mahfuz olduğu gibi ilâmı temyiz eden borçlu temyiz davasında haksız çıktığı takdirde

463

hükmolunan şeyi eda ve teslim edeceğine dair kavî kefalet göstermiş yahut hükmolunan para ve eşyayı resmî bir mevkie depozito etmiş veya hasmı tarafından mal ve mülkleri haczedilmiş olduğunu isbat ederse icranın geri bırakılması için Temyiz mahkemesinden karar alınmak üzere icra memuru tarafından kendisine münasip bir mühlet verilir.

Borçlu Devlet veya muzahereti adliyeye nail bir kimse ise yukarıdaki fıkrada yazılı teminatın bulunduğunu ispata hacet kalmaksızın kendisine bu mühlet verilir.

Ücreti alâkadar tarafından verilirse Temyiz mahkemesi icranın geri bırakılması hakkındaki kararı icra dairesine telgrafla bildirir.

Nafaka hükümlerinde böyle bir mühlet verilemez.

Haciz veya iflâs istemek salâhiyeti

Madde 37 — İcra emrinde yazılı müddet geçtiği halde borcunu ödemiyenlerin malları haczolunur yahut borçlu iflâsa tâbi eşhastan olup ta alacaklı isterse salâhiyetli ticaret mahkemesince iflâsına karar verilir.

İlâm mahiyetini haiz vesikalar

Madde 38 — Mahkeme huzurunda yapılan sulhlar, kabuller ve para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri ve temyiz kefaletnamelerile icra dairesindeki kefaletler ilâm hükmündedir.

Müruru zaman

Madde 39 — İlâma müstenit takip, son muamele üzerinden on sene geçmekle müruru zamana uğrar.

Noter senedine müstenit takip, senedin mahiyetine göre borçlar veya ticaret kanunlarında muayyen olan müruru zamanlara tâbidir.

İcranın iadesi

Madde 40 — Bir ilâmın nakzı icra muamelelerini olduğu yerde durdurur.

Bir ilâm hükmü icra edildikten sonra nakzedilip te aleyhinde icra yapılmış olan kimsenin hiç veya o kadar borcu olmadığı kat'î bir ilâmla tahakkuk ederse ayrıca hükme hacet kalmaksızın icra tamamen veya kısmen eski haline iade olunur.

Ancak üçüncü şahısların hüsnü niyetle kazandıkları haklara halel gelmez.

Umumî hükümler

Madde 41 — Kanunun bu ikinci babında yazılı hükümlere mugayir olmiyan diğer hükümleri ilâma müstenit takiplerde de cereyan eder.

ÜÇÜNCÜ BAP

İlâmsız takip

I- Takibin muhtelif tarzları

para borcu ve teminat için takip

Madde 42 — Bir paranın ödenmesine veya bir teminatın verilmesine dair olan cebrî icralar takip talebile başlar ve haciz yolile veya rehnin paraya çevrilmesi yahut iflâs suretile cereyan eder.

İflâsa tâbi şahıslar hakkında takip

Madde 43 — Ticaret kanunu hükmünce iflâsa tâbi tutulmaları lâzımgelen hakikî veya hükmî şahıslar hakkında alacaklı âdî iflâs yolile veya poliçe ve emre muharrer senetlerle çeklere mahsus yolda iflâs istiyebileceği gibi haciz yolila da takip yapabilir.

Bu yollardan birini ihtiyar eden alacaklı, bir defaya mahsus olmak üzere o yolu bırakıp diğerine yeni baştan müracaat edebilir

Ticaretlerini terkedenler

Madde 44 — İflâsa tâbi olup ta ticaretlerini terkeylediklerini kanun dairesinde ilân eden şahıslar hakkında ilân tarihinden itibaren bir sene içinde iflâs yolila takip yapılabilir.

Rehin ve ipotekle temin edilmiş alacaklar

Madde 45 — Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflâsa tâbi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehinin paraya çevrilmesi yolile takip yapabilir. Ancak rehinin tutarı borcu ödemiye yetmezse alacaklı kalan alacağını iflâs veya haciz yolile takip edebilir.

Poliçe ve emre muharrer senetlerle çekler hakkındaki 167 inci madde hükmü mahfuzdur.

İpotekle temin edilmiş faiz ve senelik taksit alacaklarında, alacaklının intihabına ve borçlunun sıfatına göre, rehinin paraya çevrilmesi veya haciz yahut iflâs yollarına müracaat olunabilir.

Haciz yolila takip
1 - Umumiyetle

Madde 46 — Takip diğer bütün hallerde haciz yolile yapılır. Borçlu tüccar sıfatını yeni iktisap etmişse bundan evvel aleyhinde talep edilmiş hacizler iflâsına hükmolunmadıkça eskisi gibi icra olunur.

2 - Hukuku âmme borçları

Madde 47 — Para cezasile diğer hukuku amme borçlarının takibi hakkındaki kanunlar hükmü mahfuzdur. Şu kadar ki, Devletin bir akitten veya haksız bir fiilden doğan alacakları hakkında bu kanunun hükümleri cereyan eder.

Zapt ve musadere edilen eşyanın paraya çevrilmesi

Madde 48 — Devletin cezaî ve malî kanunları mucibince zapt ve musadere edilmiş olan şeylerin paraya çevrilmesi o kanunların hükümlerine göre yapılır.

Rehin mukabilinde ödünç verenler

Madde 49 — Rehin mukabilinde yapılan ödünç verme işlerinde Kanunu medenî ile Ziraat ve Emlâk ve Eytam bankalarının hususî kanunlarında paraya çevirmeğe müteallik olarak mevcut olan hükümler mahfuzdur.

II - Salâhiyet

Salâhiyet ve itirazları

Madde 50 — Para veya teminat borcu için takip hususunda hukuk usulü muhakemeleri kanununun salâhiyete dair hükümleri kıyas yolile tatbik olunur. Şu kadar ki takibe esas olan aktin yapıldığı icra dairesi de takibe salâhiyetlidir.

465

Salâhiyet itirazı esas hakkındaki itirazla birlikte yapılır. Tetkik mercii tarafından önce salâhiyet meselesi tetkik ve kat'î surette karara raptolunur.

Karar, salâhiyetsizliğe dair ise on gün içinde temyiz olunabilir.

İki tetkik mercii arasında salâhiyet noktasından ihtilâf çıkarsa hukuk usulü muhakemeleri kanununun 25 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

III - Tatiller ve talikler

Tatiller

1 - Umum borçlular hakkında

Madde 51 — Gece iş görülen yerlerde hasılat haczinden başka güneş battıktan doğuncıya kadar ve haciz veya muhafaza tedbirleri ile tebliğat işleri müstesna olmak üzere tatil günlerinde hiç bir takip muamelesi yapılamaz. Bir dorçlu hakkında kanunda tayin edilmiş sebeplerden dolayı icra talik edilmiş veya konkordato için mühlet verilmiş ise o borçluya karşı da takip muamelesi yapılamaz. Borçlunun mal kaçırdığı anlaşılırsa gece dahi haciz yapılması caizdir.

2 - Borçlunun ailesinden birinin ölümü halinde

Madde 52 — Karısı yahut kocası ve kan ve sıhriyet itibarile usul veya furuundan birisi ölen bir borçlu aleyhindeki takip ölüm günü ile beraber üç gün için talik olunur.

3 - Terekenin borçlarında

Madde 53 — Terekenin borçlarından dolayı ölüm günü ile beraber üç gün içinde takip geri bırakılır. Mirasçı mirası kabul veya reddetmemişse bu hususta kanunu medenide muayyen müddetler geçinciye kadar takip geri kalır.

İcra takibi sırasında borçlu öldüğünde tereke henüz taksim edilmemiş veya resmî tasfiyeye tâbi tutulmamış yahut mirasçılar arasında aile şirketi tesis olunmamışsa borçlu hayatta olsaydı hangi usul tatbik olunacak idi ise terekeye karşı ona göre takip devam eder,

Bu takibin mirasçıya karşı devam edebilmesi ancak rehinin paraya çevrilmesi veya haciz yollarile kabildir.

4 - Tevkif ve hapis halinde

Madde 54 — Mümessili olmıyan bir mevkuf veya mahpus aleyhine takipte mümessil tayini vesayet makamına ait olmadıkça icra memuru bir mümessil tayin etmesi için kendilerine bir mühlet verir ve takibi bu müddetin bitmesine bırakır.

5 - Borçlunun ağır hastalığı halinde

Madde 55 — Takip, borçlunun mümessil tayin edemiyecek derecede ağır hastalığı halinde muayyen bir zaman için icra memurluğunca talik olunabilir. Ağır hastalığın resmî vesika ile tahakkuku lâzımdır.

Talikın müddetlere göre neticeleri

Madde 56 — Tatiller ve takip talikleri esnasında müddetlerin cereyanı durmaz, fakat müddetin nihayeti bir tatil veya talik gününe tesadüf ederse müddet tatil yahut talikın hitamından sonra, üç gün daha uzatılır.

IV - İcra tebliğleri

İcra tebligatı

Madde 57 — İcraya ait tebliğatta hukuk usulü muhakemeleri kanunu hükümleri caridir. Ancak borçlu kendilerine kanunen mümessil tayin olunması icap eden şahıslardan ise icra memuru kısa bir zamanda mümessil tayin edilmesini ait olduğu makamdan ister.

Tebliğ kanunu medeninin 159 ve 396 ıncı maddelerine göre mezun olanların meslek veya san'atına müteallik muamelelerden doğmuş bir borca dair ise kendilerine yapılır.

V - Takip talebi

Takip talebi ve muhteviyatı

Madde 58 — Takip talebi icra memuruna yazı ile veya şifahen yapılır ve talepte şunlar gösterilir:

1 - Alacaklının ve varsa vekilinin isim, şöhret ve ikametgâhı; ve alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa Türkiyede göstereceği ikametgâhı, (ikametgâh gösterilemezse icra dairesi ikametgâhı sayılır);

2 - Borçlunun ve varsa kanunî mümessilinin isim, şöhret ve ikametgâhı;

Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebliğat icra edilecek olan mirasçıların isim, şöhret ve ikametgâhları;

3 - Alacağın veya talep olunan teminatın türk parasile tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarile işlemeğe başladığı gün;

4 - Senet, senet yoksa borcun sebebi;

Rehinli alacaklarda 145 inci maddedeki kayitlerin dahi ilâvesi lâzımdır.

Alacak vesikaya müstenit ise aslının veya tastikli suretinin takip talebi anında icra dairesine tevdii mecburidir.

İstiyen alacaklıya takip talebinde bulunduğuna ve tevdi ettiği vesikalara ve verdiği masraflara dair bedava ve pulsuz bir makbuz verilir.

Takip masrafları

Madde 59 — takip masrafları borçluya aittir. Alacaklı yapılmasını talep ettiği muamelenin masrafını peşin verir, vermezse talep hükümsüzdür.

Alacaklı ilk ödenen paradan masraflarını alabilir.

VI - Ödeme emri ve itiraz

1 - ödeme emri ve mündericatı

Madde 60 — Takip talebi üzerine icra dairesi bir ödeme emri yazar.

Emir:

1 - 58 inci madde mucibince takip talebine derci lâzımgelen kayıtları,

467

2 - Borcun ve masrafların on gün içinde ödenmesi, borç teminat itası mükellefiyeti ise teminatın bu müddet zarfında gösterilmesi ihtarını;

3 - Borcun tamamına veya bir kısmına yahut alacaklının takibat icrası hakkına dair bir itirazı varsa yine bu on gün içinde bildirmesi ve bildirmediği takdirde bu müddet içinde 74 üncü madde mucibince mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapis ile tazyik olunacağı ve hakikate muhalif beyanda bulunursa hapis ile cezalandırılacağı ihtarını,

Borç ödenmez veya itiraz olunmazsa cebrî icraya devam edileceği beyanını ihtiva eder.

1 - Tebliğ zamanı

Madde 61 — Ödeme emri borçluya takip talebinden itibaren nihayet üç gün içinde tebliğ edilir. Takip vesikaya müstenitse alacaklı veya mümessili tarafından verilecek imzalı sureti ödeme emrine rabtolunur.

Müşterek borçlular ayni zamanda takip ediliyorlarsa hepsinin veya bir kısmının bir mümessil tarafından temsil edilmeleri hali müstesna olarak her birine ayrı ayrı ödeme emri tebliğ edilmek lâzımdır.

Kanunen zammı lâzım gelen müddetler mahfuzdur.

Bir borçlu hakkında ayni günde birden ziyade takip talebi varsa icra dairesi bunların ödeme emirlerini ayni zamanda tebliğ eder.

Borçlu hakkında muhtelif günlerde birden ziyade takip talebi varsa bunlardan hiç biri kendinden evvelki talepten önce icra edilemez.

İtiraz
Müddet ve şekil

Madde 62 — İtiraz etmek istiyen borçlu, itirazını, ödeme emrinin tebliği tarihinden on gün içinde istida ile veya şifahen icra dairesine bildirmeğe mecburdur.

Borcun bir kısmına itiraz eden borçlunun o kısmın cihet ve miktarını açıkça göstermesi lâzımdır. Aksi takdirde itiraz edilmemiş sayılır.

Borçlu isterse itirazda bulunduğuna dair kendisine bedava ve pulsuz bir vesika verilir.

2 - İtiraz sebepleri

Madde 63 — Mutariz, itirazında bildirdiği delil ve sebeplerle bağlı değildir.

3 - Alacaklıya verilecek vesika

Madde 64 — Alacaklı isterse ödeme emrine müddeti içinde borçlu tarafından itiraz edilip edilmediğine dair icra dairesince kendisine bir vesika verilir.

Gecikmiş itiraz

Madde 65 — Borçlu kusuru olmaksızın bir mani sebebile müddeti içinde itiraz edememiş ise paraya çevirme muamelesi bitinciye kadar itiraz edebilir.

Ancak borçlu maniin kalktığı günden itibaren üç gün içinde mazeretini gösterir delillerle birlikte itirazını bildirmeğe mecburdur.

İtiraz üzerine tetkik mercii takibin tatilini tensip edebilir. Merci, her iki tarafı hemen davetle dinledikten sonra mazeret ve itirazın varit olup olmadığına karar verir.

5 - İtirazın hükmü

Madde 66 — Müddeti içinde yapılan itiraz takibi durdurur Borçlu yalnız borcun bir kısmı hakkında itirazda bulunmuş ise kabul ettiği miktar için alacaklı takibe devam olunmasını istiyebilir.

6 - İtirazın iptali
1 - Mahkemeye müracaat suretile

Madde 67 — Takip talebine itiraz edilen alacaklı itirazın ref'i talebinde bulunmak istemezse hakkını almak için umumî hükümler dairesinde mahkemeye müracaat edebilir.

Borçlunun haksızlığına karar verilirse iki tarafın vaziyetine ve davanın ve hükmolunan şeyin tahammülüne göre yüzde ondan aşağı olmamak üzere alacaklı lehine münasip bir tazminat takdir olunur.

İtiraz eden veli, vasi veya mirasçı ise borçlu hakkında tazminat hükmolunması suiniyetin subutuna bağlıdır.

2 - İtirazın ref'i suretile

Madde 68 — Talebine itiraz edilen alacaklının takibi imzası ikrar veya noterlikçe tasdik edilen bir senede yahut resmî dairelerin veya salâhiyetli makamların salâhiyetleri dahilinde ve usulüne göre verdikleri makbuz veya vesikaya müstenit ise alacaklı itirazın ref'ini isteyebilir.

Borçlu itirazını varit gösterecek hiç bir vesika gösteremezse tetkik mercii itirazın ref'ine karar verir.

Borçlunun gösterdiği vesikanın imzası itilâflı ise itirazın muvakkaten ref'ine karar verilir.

İtiraz birinci fıkrada gösterilen senet veya makbuz yahut vesikaya müstenit ise itirazın ref'i talebi reddolunur.

İtirazın muvakkat olmayarak ref'ine ve refi talebinin reddine dair olan kararlar on gün içinde temyiz olunabilir.

Ref'in hükümleri

Madde 69 — İtirazın muvakkaten ref'ine karar verilir ve ödeme emrindeki müddet geçmiş bulunursa alacaklının talebile borçlunun malları üzerine muvakkat haciz konur.

Muvakkaten refi kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde borçlu takibin yapıldığı mahal veya alacaklının ikametgâhı mahkemesinde (borçtan kurtulma) davası açabilir.

Borçlu bu müddet içinde dava etmez veya davası reddolunursa itirazın ref'i kararı ve varsa muvakkat haciz katileşir.

Davasının reddi hakkındaki kararı temyiz eden borçlu icra dairesinden 36 ıncı madde mucibince mühlet isteyebilir.

Borçtan kurtulma davasında haksız çıkan taraf, dava veya hükmolunan şeyin yüzde onundan aşağı olmamak üzere münasip bir tazminat ile mahkûm edilir.

469

Karar ve müddet

Madde 70 — Tetkik mercii itirazın ref'i hakkındaki talep üzerine 18 inci madde hükmüne tevfikan iki tarafı davet eder ve beş gün içinde kararını verir.

Merciin kararile takibin tatil ve iptali

Madde 71 — Borçlu borcun ana ve faizlerinin ve masrafların itfa edildiğini yahut alacaklının kendisine bir mühlet verdiğini noterden tasdikli veya imzası ikrar edilmiş vesika ile ispat ederse takibin iptal yahut talikını her zaman tetkik merciinden istiyebilir.

Takibin iptal veya talikı talebinin kabul veya reddine mütedair olan kararlar on gün içinde temyiz olunabilir.

Haksız alınan Paranın geri verilmesi

Madde 72 — Takibe itiraz etmemiş veya ettiği itiraz hakkında refi kararı verilmiş olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı ödemek mecburiyetinde kalan şahıs ödediği tarihten itibaren bir sene içinde umumî hükümler dairesinde mahkemeye müracaat ederek paranın geriye alınmasını istiyebilir.

Bu dava, takibi yapan icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabileceği gibi müddea aleyhin ikametgâhı mahkemesinde de açılabilir. Davacı yalnız paranın verilmesi lâzımgelmediğini isbata mecburdur.

Rehin ve poliçe hakkında hususî hükümler

Madde 73 — Rehinlerin paraya çevrilmesinde ödeme emirleri için 145 inci den 147 inci poliçe ve emre muharrer senet ve çek üzerine yapılan takipte de ödeme emrile itiraz hakkında 168 den 176 ıncıya kadar olan maddelerdeki hususî hükümler tatbik olunur.

DÖRDÜNCÜ BAP

Haciz yolile takip

I - Mal beyanı

Beyanın muhteviyatı

Madde 74 — Mal beyanı, borçlunun gerek kendisinde ve gerek üçüncü şahıslar yedinde bulunan mal ve alacak ve haklarından borcuna yetecek miktarın nevi ve mahiyet ve vasıflarını ve her türlü kazanç ve gelirlerini ve yaşayış tarzına göre geçim menbalarını ve buna nazaran borcunu ne suretle ödiyebileceğini yazı ile veya şifahen icra dairesine bildirmesidir.

Beyan mecburiyeti müddeti, başlangıcı

Madde 75 — İtirazının kat'î veya muvakkat surette ref'ine karar verilen borçlu bu kararın kendisine tebliğinden itibaren üç gün içinde yukarıki maddede gösterildiği üzere beyanda bulunmıya mecburdur.

Refi kararı borçlunun vicahında verilmiş ise bu müddet kararın tefhiminden başlar.